REV. M. TRIPODAKIS, Rector
ST. CONSTANTINE HELLENIC ORTHODOX CHURCH
7351 STONY ISLAND AVENUE, CHICAGO 49, ILLINOIS

ΕΤΟΣ ΛΕ'. ΤΕΥΧΟΣ 415 ιβ'.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ

Μηνιαῖον θρησκευτικὸν κοινωνικόν, οἰκογενειακὸν περιοδικόν.

Προνοίᾳ τῆς Α. Π. τοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ.

Ὄργανον τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου Θεσσαλονίκης.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΒΑΣΙΛ. Χ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΠΑΝΤ. Σ. ΡΟΚΚΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1952

PROCESSED
JUN 29 2006
GTU LIBRARY

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ: «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ»
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1917
ΙΔΡΥΤΗΣ: Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ (†)

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1952

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ Π. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΕΠΙ ΤΗ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἐλέῳ Θεοῦ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης

Πρὸς

τὸ Χριστεπώνυμον Πλήρωμα

τῆς καθ᾽ ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Μεγάλη σήμερον πάντων ἡμῶν ἡ χαρά. Διότι Χριστὸς ἐτέχθη ἐκ τῆς Παρθένου. Διότι εἰς σωτηρίαν ἡμῶν ἐνηνθρώπησεν ὁ Μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Θεὸς ἀληθινὸς ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Πατρὸς πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, κατῆλθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν καί, σαρκωθεὶς ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, ἔγινε τέλειος ἄνθρωπος, ὅμοιος μὲ ἡμᾶς, ἐκτὸς μόνον τῆς ἁμαρτίας, διὰ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ σώσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, μορφὴν δούλου λαβών, διὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον.

---

* *Ἀνεγνώσθη ἐν τοῖς Ἰ. Ναοῖς μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Λειτουργίας τῶν Χριστουγέννων.*

Τοῦτον τὸν Θεάνθρωπον Σωτῆρα, τοῦτον τὸν πρὸ αἰώνων Θεόν, προσκυνοῦμεν σήμερον παιδίον νέον. Καὶ ἐν τῇ Γεννήσει τούτου τοῦ Θειοτάτου τῆς Βηθλεὲμ παιδίου, χαιρετίζομεν σήμερον, μὲ χαρὰν μεγάλην καὶ εὐγνωμοσύνην πολλήν, τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην. Διότι ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν κόσμον, ὁ Θεὸς ἀπέστειλε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. «Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον».

Πρόδηλον ὅτι ὁ κόσμος εἶχε καὶ ἔχει ἀνάγκην τῆς ἀπὸ Θεοῦ σωτηρίας. Διότι πάντες ἥμαρτον καὶ οὐδεὶς ἀναμάρτητος. Διότι τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος. Διότι ὅπου ἁμαρτία, ἐκεῖ φθορὰ καὶ ἀπώλεια.

Ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν, προσβολὴν οὖσαν κατὰ τοῦ Θεοῦ, μόνον ὁ Θεὸς δύναται νὰ καταλύσῃ καὶ ἐξαλείψῃ. Καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας τὸ κράτος καὶ τὴν ἐνοχήν, μόνον ὁ Θεὸς δύναται νὰ σώσῃ καὶ νὰ λυτρώσῃ. Διότι τοῦ Κυρίου ἡ σωτηρία καὶ Αὐτὸς μόνος ἐργάζεται σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς.

Ταύτης, λοιπόν, τῆς σωτηρίας ἐργάτης καὶ φορεὺς εἶναι ὁ εἰς τοὺς αἰῶνας εὐλογητὸς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Αὐτός, κατὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἔσωσεν ἡμᾶς. Καὶ δι᾽ Αὐτοῦ καὶ ἐν Αὐτῷ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου. Ἐν αὐτῷ, τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, ἐλάλησεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν κόσμον. Ἐν αὐτῷ ηὐδόκησεν ὁ Θεός, ὅπως σώσῃ τὸν κόσμον. Δὲν ὑπάρχει ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία. Οὐδὲ ὑπάρχει ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἄλλο ὄνομα, δεδομένον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ὁποῖον νὰ δύναται νὰ σώσῃ ἡμᾶς. Αὐτὸς εἶναι ὁ Σωτήρ. Καὶ διὰ τοῦτο, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἐκλήθη τὸ ὄνομα Αὐτοῦ Ἰησοῦς, ὅπερ ἑρμηνεύεται Σωτήρ.

Ἡ ἐν Χριστῷ τελεία καὶ μοναδικὴ αὕτη σωτηρία τοῦ κόσμου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, ἔχει γνωρίσματα τὸν λόγον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον Αὐτὸς πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν ἐλάλησε, τὸν ἀναμάρτητον καὶ ἅγιον βίον Του, τὸν ὁποῖον ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὑπογραμμόν, ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη Του, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θυσίαν τῆς ζωῆς Του, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ὑπέμεινε χάριν ἡμῶν.

Ταῦτα πρέπει νὰ ἔχῃ πάντοτε ὁ Χριστιανὸς εἰς τὸν νοῦν του καὶ τὴν καρδίαν του. Διότι οὕτω διατηρεῖται εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας καὶ ἔχει πάντοτε τὴν δίψαν, ὅπως γίνῃ μέτοχος καὶ κληρονόμος αὐτῆς. Μένει εὐγνώμων εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, εἶναι πλήρης πίστεως καὶ ἀγάπης δι' Αὐτὸν καὶ δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς ζωῆς, μαρτυρεῖ ὅτι εἶναι πιστὸς δοῦλος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ καλὸς Αὐτοῦ στρατιώτης.

Γνωστὸν εἶναι, ὅτι, διὰ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν του, ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ συνδεθῇ μετὰ τοῦ Σωτῆρος διὰ προσωπικῆς εἰς Αὐτὸν πίστεως καὶ ἀγάπης. Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, εἶπεν Αὐτὸς ὁ Κύριος. Ὁ δὲ ἠγαπημένος Αὐτοῦ μαθητής, Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, λέγει: «Ὅς ἂν ὁμολογήσῃ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ», καί, ἀλλαχοῦ: «Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἡ πίστις αὕτη καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ὅταν εἶναι τελεία καὶ πλήρης, ἀκολουθεῖται ἀπὸ συναίσθησιν τῆς ἁμαρτωλότητος, ἡ δὲ συναίσθησις τῆς ἁμαρτωλότητος ἐκδηλοῦται δι' εἰλικρινοῦς μετανοίας, ἥτις ἔχει συνέπειαν τὴν ἐξομολόγησιν τῶν ἁμαρτιῶν, τὰς ὁποίας ὡς εἴπομεν, μόνον ὁ Θεὸς συγχωρεῖ καὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας μόνον τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ καθαρίζει.

Οὕτω συγκεχωρημένος καὶ κεκαθαρμένος ὁ Χριστιανός, πορεύεται τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χαίρων καὶ ἀγωνίζεται, ὅπως ἐφαρμόζῃ πάντοτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, τὸ «μηκέτι ἁμάρτανε» Διότι ἡ ἀποφυγὴ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ ἐνάρετος καὶ ἄμεμπτος κατὰ Θεὸν ζωή, εἶναι ὅ,τι ζητεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς καὶ αὐτὸ εἶναι ποὺ μαρτυρεῖ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔπαυσε νὰ εἶναι δοῦλος τῆς ἁμαρτίας καὶ εἶναι δοῦλος τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι πλέον τέκνον τοῦ σκότους, ἀλλ᾽ εἶναι τέκνον τοῦ φωτός.

Ἐκεῖνος ποὺ ἁμαρτάνει καὶ μένει εἰς τὴν ἁμαρτίαν δὲν εἶναι τοῦ Χριστοῦ. Καί, ὅπως ἐξηγεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, οὔτε εἶδεν, οὔτε ἐγνώρισε τὸν Κύριον Ἰησοῦν. Ὁ ἐν Χριστῷ μένων δὲν ἁμαρτάνει καὶ ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνος εἶναι ποὺ ἀγαπᾶ πράγματι τὸν Χριστόν. Ὁ λέγων ὅτι μένει ἐν τῷ Χριστῷ, ὀφείλει νὰ περιπατῇ καθὼς ὁ Χριστὸς περιεπάτησε, ὀφείλει νὰ ἀκούῃ τὸν Χριστόν. Διότι τοιαύτην ἐντολὴν ἔδωκεν ὁ Πατήρ, εἰπών, «Αὐτοῦ ἀκούετε». Πᾶσα δὲ παράβασις καὶ πᾶσα παρακοή, ἔχει συνέπειαν φοβεράν, τὴν ὁποίαν ὡς ἑξῆς ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης περιγράφει: «Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ Θεὸν οὐκ ἔχει». Πόσον τοῦτο πρέπει νὰ διατηρῇ πάντοτε ἄγρυπνον τὴν προσοχήν μας. Πόσον πρέπει νὰ φοβώμεθα πάντοτε τὸ κατάντημα τῶν Χριστιανῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι, κατ᾽ οὐσίαν δὲν ἔχουν ὄντως Θεὸν καὶ μὲ τὴν ζωήν των καὶ τὰ ἔργα των, μαρτυροῦν ὅτι ἔφυγαν μακρὰν τοῦ Χριστοῦ, ἔπαυσαν νὰ εἶναι τοῦ Χριστοῦ, καί, δοῦλοι τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ κόσμου, δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, δὲν ἔχουν οὔτε τὸν Πατέρα, οὔτε τον Υἱόν.

Ταῦτα, τέκνα μου, ἰδιαιτέρως σήμερον ἐνθυμούμενοι καὶ ἐκτιμῶντες, ἄς προσκυνήσωμεν ἐν ἀγάπῃ καὶ πίστει τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἄς ὁμολογήσωμεν πρὸς Αὐτὸν ἐν εἰλικρινεῖ μετανοίᾳ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν. Ἄς ζη-

τήσωμεν διὰ τῶν ἁγιαστικῶν Αὐτοῦ Μυστηρίων τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καί, μακρὰν πάσης ἐν τῷ μέλλοντι ἁμαρτίας, ἂς ἀγωνιζώμεθα πάντοτε τὸν καλὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης ἀγῶνα. Σκληρὸς βεβαίως ὁ κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἀγών. Ἀλλά, διὰ τοὺς πιστοὺς καὶ ἀληθινοὺς Χριστιανούς, διὰ τοὺς καλοὺς τοῦ Χριστοῦ στρατιώτας, πάντοτε ἔνδοξος καὶ πάντοτε νικηφόρος. Διότι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διότι πᾶς ὁ πιστεύων εἰς τὸν Ἰησοῦν νικᾶ τὸν κόσμον. Ἡ πίστις αὕτη θὰ ἔχῃ γνωρίσματα διὰ βίου τὴν κατὰ Χριστὸν ζωήν μας καὶ τὰ καλὰ ἔργα μας. Διότι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων εἶναι νεκρά. Διότι ἐκ τῶν ἔργων καὶ τῆς ἐναρέτου ἐν γένει ζωῆς ἔχει νὰ δείξῃ τὴν πίστιν του ὁ ἀληθινὸς Χριστιανός.

Τοιαύτην πίστιν ἂς χαρίσῃ εἰς πάντας ὁ δι' ἡμᾶς σαρκωθεὶς Κύριος. Καὶ Αὐτοῦ ἡ χάρις ἂς εἶναι πάντοτε μετὰ πάντων ὑμῶν.

Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός! Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε!

Αὐτῷ ἡ δόξα, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν!

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Θεσσαλονίκη, Χριστούγεννα 1952

ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΡΩΜΑΝΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει,
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει,
ἄγγελοι μετὰ ποιμένων δοξολογοῦσι,
μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος ὁδοποροῦσι·
δι' ἡμᾶς γάρ ἐγεννήθη
Παιδίον νέον ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Τὴν Ἐδέμ Βηθλεέμ ἤνοιξε, δεῦτε ἴδωμεν·
τὴν τρυφὴν ἐν κρυφῇ ηὕραμεν, δεῦτε λάβωμεν
τὰ τοῦ παραδείσου ἐντὸς σπηλαίου·
ἐκεῖ ἐφάνη ρίζα ἀπότιστος βλαστάνουσα ἄφεσιν,
ἐκεῖ ηὑρέθη φρέαρ ἀνόρυκτον,
οὗ πιεῖν Δαβὶδ πρὶν ἐπεθύμησεν·
ἐκεῖ παρθένος τεκοῦσα βρέφος
τὴν δίψαν ἔπαυσεν εὐθὺς τὴν τοῦ Ἀδὰμ καὶ τοῦ Δαβίδ·
διὰ τοῦτο πρὸς τοῦτο ἐπειχθῶμεν, ποῦ ἐτέχθη
παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Ὁ πατὴρ τῆς μητρὸς γνώμῃ υἱός ἐγένετο·
ὁ σωτὴρ τῶν βρεφῶν βρέφος ἐν φάτνῃ ἔκειτο·
ὃν κατανοοῦσα φησὶν ἡ τεκοῦσα:
Εἰπέ μοι τέκνον πῶς ἀνεσπάρης μοι ἢ πῶς ἐνεφύης μοι;
ὁρῶ σε, σπλάγχνον, καὶ καταπλήττομαι,
ὅτι γαλουχῶ καὶ οὐ νενύμφευμαι·
καὶ σὲ μὲν βλέπω μετὰ σπαργάνων,
τὴν παρθενίαν δὲ ἀκμὴν ἐσφραγισμένην θεωρῶ
σὺ γὰρ ταύτην φυλάξας ἐγεννήθης εὐδοκήσας, παιδίον
[νέον ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Ὑψηλὲ βασιλεῦ τί σοὶ καὶ τοῖς πτωχεύσασι;
ποιητὰ οὐρανοῦ τί πρὸς γηΐνους ἤλυθας;
σπηλαίου ἠράσθης ἢ φάτνῃ ἐτέρφθης;
ἰδοὺ οὐκ ἔστι τόπος τῇ δούλῃ σου ἐν τῷ καταλύματι·
οὐ λέγω τόπον, ἀλλ' οὐδὲ σπήλαιον,
ὅτι καὶ αὐτὸ τοῦτο ἀλλότριον·
καὶ τῇ μὲν Σάρρα τεκούσῃ βρέφος
ἐδόθη κλῆρος γῆς πολύς, ἐμοὶ δὲ οὐδὲ φωλεός·
ἐχρησάμην τὸ ἄντρον, ὃ κατώκησας βουλήσει
[παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

. . . .
. . . .

Οὐχ ἁπλῶς γάρ εἰμὴ μήτηρ σου σῶτερ εὔσπλαχνε·
οὐκ εἰκῇ γαλουχῶ τὸν χορηγὸν τοῦ γάλακτος·
ἀλλὰ ὑπὲρ πάντων ἐγὼ δυσωπῶ σε·
ἐποίησάς με ὅλου τοῦ γένους μου καὶ στόμα καὶ καύχημα
ἐμὲ γὰρ ἔχει ἡ οἰκουμένη σου
σκέπην κραταιάν, τεῖχος καὶ στήριγμα·
ἐμὲ ὁρῶσιν οἱ ἐκβληθέντες
τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ὅτι ἐπιστρέφω αὐτούς,
λαβεῖν αἴσθησιν πάντων δι' ἐμοῦ τῆς σὲ τεκούσης,
παιδίον νέον τὸν πρὸ αἰώνων Θεόν.

Σῶσον κόσμον σωτήρ· τούτου γὰρ χάριν ἤλυθας
στῆσον πάντα τὰ σά· τούτου γὰρ χάριν ἔλαμψας
ἐμοὶ καὶ τοῖς μάγοις καὶ πάσῃ τῇ κτίσει·
ἰδοὺ γὰρ μάγοι, οἷς ἀνεφάνισας τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου,
προσπίπτοντές σοι δῶρα προσφέρουσι
χρήσιμα καλὰ λίαν ζητούμενα·
αὐτὸ γὰρ χρήζω, ἐπειδὴ μέλλω
ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον μολεῖν καὶ φεύγειν σὺν σοὶ διὰ σέ.
Ὁδηγέ μου, ποιητά μου, λυτρωτά μου,
παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

«ΑΝΑΤΟΛΗ ΑΝΑΤΟΛΩΝ»

Πολλὰ τὰ παράξενα συνέβαινον τὴν παγερὰν ἐκείνην νύκτα τοῦ Δεκεμβρίου. Ἡ Βηθλεὲμ εἶχε παραδοθῇ εἰς βαθὺν ὕπνον. Ἀμέριμνα καὶ ἀνύποπτα ἐκοιμῶντο τὰ πάντα. Καὶ μόνον οἱ βοσκοὶ τοῦ χωριοῦ «ἀ γ ρ α υ λ ο ῦ ν τ ε ς» ἐφύλασσον τὰ ποίμνιά των εἰς τὴν ὕπαιθρον, συζητοῦντες ἤρεμα διὰ τόσα ὡραῖα θέματα ποὺ ἐνέπνεεν εἰς αὐτοὺς ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ ἀστερόφωτου οὐρανοῦ καὶ ἡ ἐπιβλητικὴ γαλήνη. Μαζί τους ὅμως ἀγρυπνοῦσε καὶ ὁ Θεός. Ὅλως αἰφνιδίως ἡ σκηνὴ μετεβλήθη. Ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ οὐρανοῦ ἐχύνοντο χείμαρροι φωτὸς ποὺ ἔλουζαν τὴν γῆν, ἐνῷ τὰ ἄστρα ἐφαίνοντο ἐκείνην τὴν ἁγίαν Νύκτα σὰν ἀναρίθμητοι προβολεῖς, ρίπτοντες τὸ ἐκθαμβωτικόν των φῶς ἐπάνω εἰς τὸ ταπεινὸν ἐκεῖνο χωρίον. Μελῳδίαι ἐξαίσιαι ἀπὸ τὰ στόματα μυριάδων Ἀγγέλων ἔδιδον πανηγυρικὸν τόνον εἰς τὸ κοσμοσωτήριον γεγονὸς τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως. Πρωτοφανὴς Ἀστὴρ ἐπεσήμαινε τὴν πτωχοτέραν στέγην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπεφυλάχθη ἡ εὐτυχία νὰ φιλοξενήσῃ τὸν νεογέννητον Σωτῆρα. Ἄγγελοι εὐαγγελίζονται τὴν μεγάλην χαρὰν εἰς τοὺς ἀγαθοὺς Ποιμένας, «ὅ τ ι ἐ τ έ χ θ η ἡ μ ῖ ν σ ή μ ε ρ ο ν Σ ω τ ή ρ, ὅ ς ἐ σ τ ι Χ ρ ι σ τ ὸ ς Κ ύ ρ ι ο ς, ἐ ν π ό λ ε ι Δ α υ ί δ» (Λουκ. β΄, 11). Καὶ οἱ ἄνθρωποι, μὲ τὰς ψυχὰς καιομένας ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ τὰς καρδίας πλημμυρισμένας ἀπὸ εὐτυχίαν, σπεύδουν νὰ ἴδουν τὸ θαῦμα τὸ μέγα «τ ὸ γ ε γ ο ν ό ς», τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος διὰ τῶν ἀγγελικῶν χειλέων εἶχε γνωρίσει εἰς αὐτούς. Ὁ Θεὸς τὴν νύκτα ἐκείνην εἶχε βραβεύσει τὴν πίστιν των. Δὲν ἦτο μόνον ἡ φύσις, ἡ ὁποία εἶχε ἀλλάξει ὄψιν. Εἶχον φωτισθῆ καὶ αἱ καρδίαι των ἀπὸ κάποιο παράδοξον φῶς, ποὺ εἶχεν ἀνατείλει ἐντός των. Τὸ Βηθλεεμικὸ Ἄστρον, ποὺ ἔφερε τοὺς Μάγους ἐξ ἀνατολῶν, ἐστάθη ὑπεράνω τοῦ Σπηλαίου, ἐκ τοῦ ὁποίου προέβαλεν ἡ «Ἀ ν α τ ο λ ὴ Ἀ ν α τ ο λ ῶ ν», ὁ «ν ο η τ ὸ ς Ἥ λ ι ο ς τ ῆ ς Δ ι κ α ι ο σ ύ ν η ς».

Τρισευτυχεῖς οἱ Ποιμένες καὶ οἱ Μάγοι, διότι ἠξιώθησαν νὰ παραστοῦν αὐτόπται τοῦ μεγαλυτέρου μυστηρίου τῶν αἰώνων καὶ νὰ προσκυνήσουν τὸν Χριστόν, ἐδοξολόγησαν τὸν Θεὸν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς των. «Δόξα Σοι, ὁ Θεός!» Εἶναι ὁ ἀντίλαλος τῆς ἀγγελικῆς δοξολογίας, ἡ ὁποία μᾶς ἔμαθε νὰ εἴμεθα πάντοτε εὐχαριστημένοι, νὰ μὴ χάνωμεν τὰς ἐλπίδας μας, νὰ ἔχωμεν ὑπομονήν, νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ νὰ ἔχωμεν πίστιν.

* * *

Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἄφησε τοὺς οὐρανοὺς καὶ κατῆλθεν εἰς τὴν γῆν. Πρέπει νὰ ἔχωμεν ταπείνωσιν. Εἰς τὰς ἀδυναμίας τῶν ἄλλων νὰ συγκαταβαίνωμεν. Τότε θὰ πλησιάσωμεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, θὰ ἀλληλογνωρισθῶμεν καὶ θὰ γίνωμεν φίλοι, ἀδελφοί, ὅταν θὰ κατέλθωμεν ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκεται ὁ ἄλλος. Ὅταν γίνωμεν «πλησίον» του, θὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν θέσιν του, τὰς δυσκολίας του, τὰ προβλήματα καὶ τὰς ἀνάγκας του. Καὶ εἰς τὴν λάσπην ἂν ἔχῃ πέσει, πρέπει νὰ τείνωμεν τὴν χεῖρα νὰ τὸν βοηθήσωμεν, νὰ τὸν ἀνασηκώσωμεν. Τί θὰ ἐκάναμεν, ἂν μᾶς ἔπεφτε στὴν γῆν κἄποιο μαργαριτάρι; Δὲν εἶναι ἡ ψυχὴ πολυτιμοτέρα ἀπὸ κάθε ἀδάμαντα; Ὁ Χριστὸς ἦλθεν ἐδῶ διὰ νὰ ζητήσῃ καὶ σώσῃ τὸ ἀπολωλός. Δυνατὸν νὰ εἶσαι σοφὸς εἰς βαθμόν, ὥστε ὀλίγοι νὰ σὲ ἀντιλαμβάνωνται. Θὰ εἶσαι δυστυχής, ἂν ἡ σοφία σου μείνῃ ἐγωϊστικὰ διὰ τὸν ἑαυτό σου. Ἐν τούτοις θὰ πρέπῃ νὰ φθάσῃς εἰς τοὺς πολλούς, νὰ τοὺς γνωρίσῃς καὶ νὰ σὲ γνωρίσουν. Πῶς ἠμπορεῖς νὰ ἀγαπήσῃς καὶ νὰ ἀγαπηθῇς, δίχως νὰ γνωρισθῇς μὲ τὸν πλησίον σου; Ὑπάρχει μεγαλυτέρα ἀλήθεια, ὑψηλοτέρα σοφία, ἀπὸ τὴν ἀγάπην; Ἐνδέχεται νὰ εἶσαι βαθύπλουτος, ἢ νὰ προέρχεσαι ἀπὸ ἀριστοκρατικὴν οἰκογένειαν. Ἀνήκεις εἰς τὴν ἀνωτέραν κοινωνικὴν τάξιν. Ἀλλὰ τί μὲ τοῦτο; Ὁ Θεὸς ἔχει πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἰδικά σου πλούτη καὶ χαρίσματα. Καὶ ὅμως κατεδέχθη νὰ γεννηθῇ τόσον πτωχὸς μέσα εἰς ἕνα πενιχρὸν καὶ ἄθλιον σταῦλον. Καὶ ἔζησε πτωχικὰ καὶ ταπεινά, μὴ ἔχων «ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ» (Ματθ. η΄, 20). Πτωχοὶ καὶ ἐργατικοὶ καὶ ταπεινοὶ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ ἦσαν οἱ φίλοι Του, ἡ συναναστροφή Του. Ἀλλ' ἴσως, ὡς πνευματικὸς ἄνθρωπος,

μὲ ἀρετὴν καὶ εὐσέβειαν, ξεχωρίζεις ἐν μέσῳ μιᾶς ἁμαρτωλῆς κοινωνίας. «Ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ», λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Α' Κορινθ. ι', 12). Ἡ πρώτη πτῶσις προῆλθεν ἐξ ἐγωϊσμοῦ. Ἀλλοίμονον, ἂν ἡ πνευματικότης καταντήσῃ φαρισαϊσμός. Ποῖος τότε θὰ πλησιάσῃ τοὺς ἁμαρτωλούς; Ποῖος θὰ τοὺς διαφωτίσῃ καὶ θὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν; Ὁ Κύριος συναναστρέφετο μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καί, ὅταν ἐτόλμησαν νὰ Τὸν σχολιάσουν οἱ Φαρισαῖοι, ἀπήντησεν· «οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν» (Ματθ. θ', 13).

Ὅσοι πιστοί, ἡ θέσις των εἶναι ἀνάμεσα εἰς ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἀνάγκην. Ἐαν ὁ κόσμος εἶναι ἁμαρτωλός, δὲν θὰ ζητήσωμεν διέξοδον ἀπὸ αὐτὸν διὰ νὰ διαφυλάξωμεν τὴν καθαρότητά μας, ἀλλὰ θὰ τὴν χρησιμοποιήσωμεν διὰ νὰ κερδίσωμεν καὶ τοὺς ἄλλους. Ὀλίγη ποσότης ἅλατος ἔχει τὴν δύναμιν νὰ διατηρήσῃ πλῆθος τροφῶν. Εἴμεθα «ἅλας τῆς γῆς». Ἔχομεν προορισμὸν νὰ ἐπηρεάσωμεν, ὅσον δυνάμεθα, τοὺς συνανθρώπους μας. Δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν, ἂν πάρωμεν μὲ τὸ μέρος μας κάποιον ὅμοιόν μας. Πόσοι αἱρετικοὶ δὲν ἐπιχειροῦν νὰ ἀποσπάσουν πιστοὺς ἐκ τῆς μάνδρας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας; Τὸ περίεργον εἶναι, ὅτι καὶ μεταξὺ ὁμοδόξων παρατηρεῖται, δυστυχῶς, ἀδικαιολόγητος καὶ ἀξιοκατάκριτος ἀνταγωνισμός! Ὑπάρχει, ἐν τούτοις, εὐρύτατον πεδίον ἱεραποστολικῆς δράσεως δι' ὅσους θέλουν νὰ ἐργασθοῦν διὰ τὸν εὐαγγελισμὸν τῶν ἀνθρώπων. Διότι ἡ ἐποχή μας, παρὰ τὴν Χριστιανικήν της μορφήν, κατὰ βάθος δὲν διαφέρει τῆς ἐποχῆς, τὴν ὁποίαν ἦλθεν ἀκριβῶς νὰ καταργήσῃ ὁ Χριστός. Περιμένουν ἀκόμη τὸ χριστιανικὸν φῶς, ὄχι μόνον οἱ ἀλλόθρησκοι ἀλλὰ καὶ ὅσοι ζοῦν ἀνάμεσά μας μακρὰν τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο ἔργον προβάλλει ἐπιτακτικὸν εἰς πάντα τὰ εὐσεβῆ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας.

* * *

Ἐν καιρῷ χειμῶνος μᾶς ἐπεσκέφθη ἐξ ὕψους ὁ Σωτήρ. Παρόμοιον χειμῶνα συνήντησε καὶ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. «Καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον» (Ἰωάν. α', 11). Εἶναι τρομερὸν νὰ μὴ γίνεται κανεὶς δεκτὸς οὔτε ἀπὸ

τοὺς ἰδικούς του! Παντοῦ μαρασμὸς καὶ παρακμή. Καμμία ἀκτὶς φωτός. Οὔτε ἴχνος ἀγάπης, καλωσύνης, εὐσπλαγχνίας. Ψυχρότης, ἀδιαφορία καὶ καχυποψία ἦσαν κοινὰ γνωρίσματα. Παντοῦ βαθὺ καὶ ἀδιαπέραστο σκοτάδι. Μὲ ἔντονον νοσταλγίαν ἡ ἀνθρωπότης ἀναπολοῦσε τὴν θεϊκὴν προσταγὴν «Γενηθήτω φῶς». Καὶ μὲ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ὁ Θεὸς ἔστειλε τὸν Υἱόν Του. «Καὶ ἐγένετο φῶς!». Ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης ποὺ ἔχει ἐμφανισθῇ εἰς τὸν ὁρίζοντα τῆς Βηθλεέμ, ἔμελλε νὰ βασιλεύσῃ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἦλθε μίαν νύκτα καὶ τὴν μετέβαλεν εἰς τὴν καλυτέραν ἡμέραν. Ἡ ἀνθρωπότης ἐπανεῦρε τὸν δρόμον της. Πλησίον τοῦ Χριστοῦ δὲν φοβούμεθα νὰ χάσωμεν τὸν προσανατολισμόν μας. Ὅταν Ἐκεῖνος λάμπῃ εἰς τὴν καρδίαν μας, αἰσθανόμεθα παρηγορίαν, χαράν, εἰρήνην. Ἀπὸ τὴν εἰρήνην, ποὺ προσφέρει ὁ Χριστός, ἀναβλύζει φῶς, ἀγάπη, καλωσύνη, ζωή. Ἂς μένωμεν πάντοτε ὑπὸ τὴν θαλπωρὴν τοῦ Ἡλίου τῆς καρδίας μας. Ἂς μεταλαμπαδεύωμεν εἰς τοὺς ἀδελφούς μας τὸ γλυκὺ φῶς τοῦ Αὐγερινοῦ μας, τὸ ὁποῖον διαθλᾶται εἰς ἰριδισμούς, ὅπως ἡ συγγνώμη, ἡ ἀλληλεγγύη, ἡ αὐτοθυσία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἁγιότης. Καὶ ἂς ἐπαναλαμβάνωμεν χαρμοσύνως μετὰ τοῦ ὑμνογράφου:

. . . .

«Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἐξ ὕψους ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. Ἀνατολὴ Ἀνατολῶν καὶ οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ, εὕρομεν τὴν ἀλήθειαν καὶ γὰρ ἐκ τῆς Παρθένου ἐτέχθη ὁ Κύριος.

Χριστούγεννα, 1952 † Ο ΜΥΡΕΩΝ ΤΙΜΟΘΕΟΣ

– Ἐκεῖνο ποὺ ξεκουράζει ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τοὺς μόχθους καὶ κάμνει τὸν ἄνθρωπον ἰσχυρόν, σοφόν, καλόν, ὑπομονητικόν, εὐγενῆ, δίκαιον, ταπεινὸν καὶ συγχρόνως μεγάλον καὶ ἄξιον διὰ τὴν ἐλευθερίαν, αὐτὸ ποὺ δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν δύναμιν καὶ ἱκανότητα γιὰ ὅλα τὰ ἀνωτέρω εἶναι ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπὶς εἰς τὴν μέλλουσαν ζωήν.

Β. Οὐγγώ.

Μητροπολίτου πρώην Νευροκοπίου ΓΕΩΡΓΙΟΥ.

Η ΕΝΩΣΙΣ
ΤΗΣ ΚΟΠΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΥΧΕΡΗΣ
ΜΕΛΕΤΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ, ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ, ΚΑΝΟΝΙΚΗ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους)

14 *Αἱ ἀντικανονικαὶ ἐνέργειαι τοῦ Διοσκόρου*

1) Ἀποκατέστησε τὸν Εὐτυχῆ μόνος καὶ ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς νὰ τὸν δεχθῶσι χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὴν καθαίρεσιν τὴν ἐπιβληθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἐνδημούσης Συνόδου τοῦ Φλαβιανοῦ, καὶ τὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας.

2) Ἔθηκεν εἰς ἀκοινωνησίαν τὸν Ἐπίσκοπον Ῥώμης Λέοντα μετὰ τῶν ἰδικῶν του ἀρχιερέων ἐν Νικαίᾳ[1] χωρὶς νὰ ἔχῃ οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἐπ' αὐτοῦ. (Βλ. Ἀδ. Δ. καὶ τὴν ἀπόφασιν Συνόδου).

3) Ἡ συγκληθεῖσα ἐν Ἐφέσῳ τῷ 449 καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ διατελέσασα Σύνοδος κατὰ μὲν τὴν σύνθεσίν της ἦτο Οἰκουμενική, διότι ἀντεπροσωπεύθησαν ἐν αὐτῇ πάντα τὰ τμήματα τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως κατέστησεν αὐτὴν ὁ Διόσκορος μὴ οἰκουμενικήν, διότι ἀπέφυγε συστηματικῶς νὰ ἀναγνώσῃ ἐν τῇ Συνόδῳ τὴν δογματικὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ῥώμης Λέοντος πρὸς τὸν Φλαβιανόν. Διὰ νὰ εἶναι μία σύνοδος οἰκουμενική, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀντιπροσωπεύωνται ἐν αὐτῇ πάντα τὰ τμήματα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ μὴ παρακωλύωνται νὰ ἐκθέτωσι τὸ φρόνημα τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας, νὰ παραβάλλωσι πρὸς αὐτὸ τὸ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, καὶ ἐν συνεργασίᾳ ἁρμονικῇ νὰ ἀνευρίσκωσι, τὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς παραδεδομένον καὶ πιστευόμενον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας συνόλου. Ὅταν ὅμως παρακωλύωμεν τὴν ἔκφρασιν τοῦ φρονήματος μιᾶς Ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα Ἐκκλησίας πολυαρίθμου, ὡς ἦτο ἡ τῆς Ῥώμης, ἥτις ἀπετελεῖτο ἀριθμητικῶς ἀπὸ τὸ ἥμισυ τῶν Χριστιανῶν, τότε ὁ χαρακτὴρ

---

[1] Ἡ Νίκαια εἶχεν ὁρισθῇ ἀρχικῶς ὡς τόπος συγκροτήσεως τῆς Δ'. Οἰκουμενικῆς, ἀλλὰ μετετέθη μετὰ ἕνα μῆνα εἰς Χαλκηδόνα.

μιᾶς συνόδου τίτλῳ ὀνομασθείσης οἰκουμενικῆς ἀπόλλυται, καταστρέφεται, τὸ δὲ κῦρος αὐτῆς δὲν δύναται νὰ εἶναι οἰκουμενικόν.

Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὸ τυπικὸν μέρος. Οὐσιαστικῶς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐζήτουν ἀπὸ τὸν Διόσκορον νὰ διατάξῃ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς. Ἀπέναντι τῆς ἐπιμονῆς πρὸς ἀνάγνωσιν ἠναγκάσθη ὁ Διόσκορος ἑπτάκις νὰ ὁρκισθῇ, ὅτι θὰ τὴν ἀναγνώσῃ, ἀλλὰ δὲν τὴν ἀνέγνωσε. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι δὶς διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, ἀλλὰ δὶς παρενεβλήθησαν τὴν ἰδίαν στιγμὴν καὶ γράμματα τοῦ Αὐτοκράτορος πρὸς ἀνάγνωσιν, οὕτω δὲ δὶς ἐματαιώθη ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἑπομένως ἐκ τῶν ἑπτὰ ὅρκων τοῦ Διοσκόρου καλύπτονται μὲν οἱ δύο ἀλλὰ μένουσιν ἀκάλυπτοι οἱ πέντε ἄλλοι. Ταῦτα βεβαιοῦσι πολλοὶ[1] κατὰ πρόσωπον τοῦ Διοσκόρου ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει τῆς τετάρτης Οἰκουμενικῆς καὶ ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν ἐπίορκον, οὗτος δὲ σιωπᾷ. Εἰς ἐρώτησιν τῶν αὐτοκρατορικῶν ἐπιτρόπων, διατὶ δὲν ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολήν, ἀπαντᾷ, «δεύτερον διελάλησα», ἤτοι διέταξα, ἀλλὰ παρενεβλήθη ἡ ἀνάγνωσις αὐτοκρατορικῶν ἐγγράφων. Εἰς ἐρώτησιν δὲ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἐπιτρόπων καὶ πάλιν, διατὶ μετὰ ταῦτα δὲν διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν, ὁ Διόσκορος ἀπαντᾷ, ὅτι οὐδεὶς ὑπέμνησεν αὐτὸν περὶ ἀναγνώσεως.[2]

4) Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Λέοντος ἐπραγματεύετο περὶ τοῦ φρονήματος τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας σχετικῶς πρὸς τὸ φρόνημα, διὰ τὸ ὁποῖον κατεδικάσθη ὁ Εὐτυχής. Ἦτο λοιπόν, ὄχι μόνον τύποις, ἀλλὰ καὶ κατ' οὐσίαν ἐπιβεβλημένη ἡ ἀνάγνωσις αὐτῆς, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀφετηρία συζητήσεως, ἐὰν τὸ φρόνημα τοῦ Εὐτυχοῦς ἦτο σύμφωνον, ἢ ἀντίθετον, πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, καὶ νὰ κριθῇ οὕτως ἀβιάστως καὶ ἐλευθέρως, ἐὰν ἡ Σύνοδος τοῦ Φλαβιανοῦ δικαίως, ἢ ἀδίκως, κατεδίκασεν αὐτόν.

Καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐπιστολή, καὶ ὅτι ἡ ὑπὸ τὸν Διόσκορον Σύνοδος δὲν ἦτο κἂν οἰκουμενική, ἀλλὰ τοπική, κατὰ βαθμὸν ὅμως μείζων τῆς τοῦ Φλαβιανοῦ, Ἐφετεῖον, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον, πάλιν ἡ μείζων αὕτη ὑπὸ τὸν Διόσκορον Σύνοδος θὰ εἶχεν αὐτοτελῆ καὶ βασικὴν ὑποχρέωσιν πρῶτον νὰ καθορίσῃ τὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ ἐπιμάχου ζητήματος, καὶ κατόπιν νὰ συγκρίνῃ πρὸς αὐτὴν τὸ φρόνημα τοῦ Εὐτυχοῦς, διὰ νὰ ἐπικυρώσῃ, ἢ ἀκυρώσῃ, τὴν κατ' αὐτοῦ ἀπόφασιν.

---

[1] Ἐκ τῶν παραστάντων καὶ εἰς τὴν σύνοδον τοῦ Διοσκόρου ἐν Ἐφέσῳ.
[2] Mansi VI, 616—617.

5) Ὁ Δορυλαίου Εὐσέβιος κατήγορος τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ ὄχι μόνον δικαιούμενος νὰ παραστῇ εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἐφέσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεωμένος πρὸς τοῦτο, μολονότι εὑρίσκετο ἐν Ἐφέσῳ, ἀπεκλείσθη τῆς παραστάσεως.

6) Ἀντὶ πασῶν τῶν ἀνωτέρω προϋποθέσεων ὁ Διόσκορος ἐδέχθη παρὰ τοῦ Εὐτυχοῦς γενικὴν καὶ ἀόριστον ὁμολογίαν, ὅτι ἀποδέχεται τὸ σύμβολον τῆς Νικαίας μόνον καὶ συμφωνεῖ πρὸς ὅ,τι ἐδίδαξαν οἱ πατέρες καὶ τὸν ἀπήλλαξε πανηγυρικῶς ἀποκαταστήσας αὐτὸν εἴς τε τὴν ἱερωσύνην καὶ τὴν ἡγουμενίαν.[1]

7) Ἐπειδὴ ὅμως ὑπῆρχε φόβος νὰ ἐπιδιωχθῇ ἐκ νέου ἡ καταδίκη τοῦ Εὐτυχοῦς ἐκ μέρους τοῦ Φλαβιανοῦ καὶ τοῦ Εὐσεβίου, ὁ Διόσκορος διενοήθη νὰ ποιήσῃ τοὺς δύο τούτους παράγοντας ἐκ τῶν προτέρων ἐκποδών.[2]

Πρὸς τοῦτο προὐκάλεσε προχείρως δήλωσιν τῆς Συνόδου του, ὅτι ἡ ὁμολογία τοῦ Φλαβιανοῦ «καὶ γὰρ ἐκ δύο φύσεων ὁμολογοῦμεν τὸν Χριστὸν εἶναι μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ἐν μιᾷ ὑποστάσει καὶ «ἑνὶ προσώπῳ, ἕνα Χριστόν, ἕνα Υἱόν, ἕνα Κύριον», εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου θεσπισθέντα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν πατέρων, ἰδίᾳ τὰ τοῦ Κυρίλλου διδαχθέντα, καὶ ἄλλην, ὅτι οἱ ἀντιλέγοντες εἰς ταῦτα, ἢ ἐπιχειροῦντες νὰ συζητήσωσιν αὐτά, ὑπόκεινται εἰς καθαίρεσιν καὶ ἀνάθεμα. Κατ᾽ αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον προέβη ἀμέσως εἰς τὴν καθαίρεσιν καὶ τὸν ἀναθεματισμὸν τοῦ Φλαβιανοῦ καὶ τοῦ Εὐσεβίου Δορυλαίου, περαιτέρω δὲ καὶ εἰς τὴν τοῦ Θεοδωρήτου καθαίρεσιν, ἀπόντος καὶ τελείως ἀγνοοῦντος, διότι δὲν ἦτο κἂν οὔτε ὑπόδικος.

8) Ἤσκησε σημαντικὴν βίαν ἐπὶ τῶν ἀρχιερέων μελῶν τῆς Συνόδου καὶ ἀπέσπασε δι᾽ αὐτῆς τὰς ὑπογραφὰς τῶν πλειόνων, οἱ ὁποῖοι περιγράφουσι τὴν βίαν καὶ διακηρύττουσι «Πάντες ἡμάρτομεν, πάντες συγγνώμην αἰτοῦμεν, ἐπλανήθημεν, ἐσφάλημεν κλπ.[3]

---

[1] Διὰ μὲν τὸν Εὐτυχῆ εἶναι εὐεξήγητον, διατὶ δὲν ἤθελε νὰ κάμῃ λόγον περὶ τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου· ἀλλὰ διὰ τὸν Διόσκορον, τοῦ ὁποίου ἡ διδασκαλία δὲν περιεῖχε τὰ αἱρετικὰ στοιχεῖα τοῦ Εὐτυχοῦς, ὡς θὰ ἴδωμεν, εἶναι παράδοξος καὶ ἀνεξήγητος ὁ θετικὸς ἀποκλεισμὸς τῆς Β΄. Οἰκουμ. Συνόδου.

[2] Δὲν ἐσκέφθη, ὅτι ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δύο θὰ εὑρίσκοντο καὶ ἄλλοι, καθὼς καὶ εὑρέθη πρῶτος τοιοῦτος ὁ προσωπικῶς ἰδικός του ἄνθρωπος, ὁ Ἀνατόλιος Κων)πόλεως, ὁ ὁποῖος πρὶν ἢ συγκληθῇ ἡ Δ΄. Οἰκουμενικὴ ἐπανέφερεν εἰς ἰσχὺν τὴν καταδίκην τοῦ Εὐτυχοῦς.

[3] Mansi VI, 679.

Ἀσχέτως ὅμως πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν ἄλλων περιγραφομένην βίαν, αὕτη μαρτυρεῖται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Διοσκόρου λέγοντος εἰς πάντας ἐντόνως, ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ συνόδῳ, τὴν ὁποίαν αὐτὸς διηύθυνεν, «εἴ τις οὐ θέλει ὑπογράψαι, πρὸς ἐμὲ ἔχει» (δηλ. θὰ ἔχῃ νὰ κάμῃ μαζύ μου)[1] τὸ ὁποῖον ἀναγιγνωσκόμενον ἀπὸ τὰ πρακτικά του ἐνώπιόν του οὐδαμῶς ἀρνεῖται.

Ἡ γενικὴ ἀτμόσφαιρα ἐν τῇ Δ' Οἰκουμενικῇ ὑπῆρξεν ἀκατασχέτως δυσμενὴς πρὸς τὸν Διόσκορον, οἱ δὲ ἐν τῇ πτέρυγι αὐτοῦ καθεσθέντες ἐξ ἀρχῆς Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, Εὐστάθιος Βηρυττοῦ, Θαλάσσιος Καισαρείας, Εὐσέβιος Ἀγκύρας καὶ εἴ τις ἄλλος, ἐγκατέλειψαν αὐτὴν καὶ μετεπήδησαν πρὸς τὴν δυσμενῆ.[2] Εἰς τὸν Διόσκορον δὲν ὑπελείπετο τίποτε, εἰ μὴ νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην του, καὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην παρὰ τῆς Συνόδου, ὡς οἱ ἄλλοι, καὶ ὡς αὐτὴ ἡ Σύνοδος ἐπεθύμει.[3] Μὲ τὴν ταπείνωσιν αὐτὴν θὰ προσέφερεν ὑψίστην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, θὰ παρέμενεν ἐν τῷ θρόνῳ του, καὶ θὰ ἐχρησιμοποίει περαιτέρω τὰς ἐκτάκτους ἱκανότητάς του πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν τὸ ἔπραξε δυστυχῶς καὶ δὲν προσῆλθεν εἰς τὴν Σύνοδον, καίτοι ἐκλήθη τρίς.[4] Οὕτω ἡ Σύνοδος τοὺς μὲν Φλαβιανόν, Εὐσέβιον καὶ Θεοδώρητον, ἀποκατέστησε, τὸν δὲ Διόσκορον καθῄρεσε μὲ τὰς ἀνωτέρω αἰτιολογίας κεφαλαιωδῶς ἀναγραφομένας ἐν τοῖς πρακτικοῖς.

15. *Διατὶ ὁ Διόσκορος δὲν κατεδικάσθη ἐπὶ αἱρέσει, ἤτοι διὰ πίστιν.*

Ὁ Διόσκορος δὲν κατεδικάσθη ἐπὶ αἱρέσει, ἤτοι διὰ πίστιν, διότι τὸ φρόνημα αὐτοῦ δὲν περιεῖχέ τι τὸ οὐσιωδῶς αἱρετικόν, ὡς

---

[1] Mansi VI, 828-9.

[2] Mansi VI, 684.

[3] Γράφουσα μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν της εἰς τὸν Ῥώμης Λέοντα ἔλεγε· «πρὸς κρίσιν ἀδελφικῶς» ἐκαλοῦμεν, οὐχ' ὡς ἀποτέμνειν πειρώμενοι, ἀλλ' ἀπολογίας αὐτῷ χώραν πρὸς ἰατρείαν παρέχοντες». Mansi VI σελ. 132-136 καὶ VI 1046-1048 «φιλανθρωπίαν ἐσκοποῦμεν ἐπιδέξασθαι».

[4] Ἐκτὸς τῆς πρώτης συνεδριάσεως τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς, εἰς ἣν παρευρέθη, καὶ καθ' ἣν ἐξητάσθησαν τὰ πεπραγμένα ὑπ' αὐτοῦ, ἀπέφυγε νὰ παραστῇ, ὄχι μόνον εἰς τὴν τρίτην συνεδρίασιν, καθ' ἣν μετὰ τρεῖς προσκλήσεις ἐπρόκειτο νὰ δικασθῇ, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν δευτέραν συνεδρίασιν δὲν ἐνεφανίσθη, καθ' ἣν ἐξητάσθη τὰ ζήτημα τῆς πίστεως καθ' ἑαυτήν, ποία δῆλα δὴ ἦτο ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας συνόλου, καὶ καθ' ἣν θὰ εὕρισκεν εὐκαιρίαν, ἵνα συμβιβασθῇ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ θὰ ἐματαίωνε τὴν δίκην καὶ καταδίκην του.

τὸ τοῦ Εὐτυχοῦς. Τὸ φρόνημα τοῦ Εὐτυχοῦς περιεῖχεν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον αἱρετικὰ στοιχεῖα, ἐν ᾧ τὸ φρόνημα τοῦ Διοσκόρου δὲν περιεῖχεν οὐσιαστικῶς τοιαῦτα, εἰμὴ μόνον λεκτικὴν ταυτότητα.

Βραχεῖα ἀνάλυσις θὰ διασαφηνίσῃ τὸ πρᾶγμα.

1) Ὁ Εὐτυχὴς ἐδέχετο μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο φύσεων μίαν φύσιν ὄχι ὅμως σεσαρκωμένην	1) Ὁ Διόσκορος ἐδέχετο μετὰ τὴν ἕνωσιν μίαν φύσιν σεσαρκωμένην· ἐπεκαλεῖτο δὲ πρὸς τοῦτο καὶ συγγράμματα Ἀθανασίου, Γρηγορίου, Κυρίλλου λεγόντων ἐν «πολλοῖς τόποις, ὅτι οὐ δεῖ λέγειν δύο φύσεις ἀλλὰ μίαν σεσαρκωμένην τοῦ λόγου φύσιν» (Mansi VI σελ. 684)
2) Ὁ Εὐτυχὴς ἐδέχετο ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἕνωσιν συνεχύθη καὶ ἀπερροφήθη ἀπὸ τὴν θείαν, ἡ ὁποία οὕτως ἔμεινε μόνη ἐν αὐτῷ.	2) Ὁ Διόσκορος ἐδέχετο μέν, ὅτι αἱ δὺο φύσεις ἡνώθησαν εἰς μίαν, ἀλλὰ διεκήρυττεν· «οὔτε σύγχυσιν λέγομεν, οὔτε τομήν, οὔτε τροπήν. Ἀνάθεμα τῷ λέγοντι σύγχυσιν, ἢ τροπήν, ἢ ἀνάκρασιν». (Mansi VI σελ. 677).
3) Ὁ Εὐτυχὴς ἀπέφευγε νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ Ἰησοῦς παρέλαβε τὴν σάρκα αὐτοῦ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου. (Mansi VI σελ. 632-33-35).	3) Ὁ Διόσκορος διὰ τοῦτο εἰδικῶς κατεδίκαζε τὸν Εὐτυχῆ λέγων. «εἰ Εὐτυχὴς παρὰ τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας φρονεῖ, οὐ μόνον τιμωρίας ἄξιος ἀλλὰ καὶ πυρός.... ἐγὼ εἰς πρόσωπον οὐκ ἀφορῶ. Φροντίζω τῆς ἐμαυτοῦ ψυχῆς καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως» (Mansi VI σελ. 636).
4) Ὁ Εὐτυχὴς ἐπιμόνως ἠρνεῖτο τὴν ὁμουσιότητα τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους (κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα) (Mansi VI σελ. 700).	4) Ὁ Διόσκορος ἐδέχετο τὴν ὁμοουσιότητα ταύτην, ἀφ' οὗ ἐδέχετο τὴν σάρκωσιν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ κατεδίκαζε τὸν Εὐτυχῆ. (Βλέπε τὸν ἀμέσως ἀνωτέρω ἀριθ. 3).

Φαίνεται λοιπὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ μονοφυσιτισμὸς τοῦ Διοσκόρου «τὸ ἐκ δύο δέχομαι, τὸ δύο οὐ δέχομαι». (Mansi VI σελ. 692) δὲν εἶχε τίποτε κοινὸν πρὸς τὸν μονοφυσιτισμὸν τοῦ Εὐτυχοῦς, εἰμὴ μόνον τὴν λέξιν. Ἦτο καθαρὰ λεκτικὴ ἰδιοτροπία τοῦ Διοσκόρου προερχομένη ἐκ δύο ἐσφαλμένων προϋποθέσεων. Πρῶτον ὅτι ἐταύτιζε τὴν σημασίαν τῶν λέξεων πρόσωπον καὶ φύσις, καὶ κατὰ συνέπειαν 2) ὅτι ἐφοβεῖτο, ἀδικαιολογήτως ὅλως, ὡς ἀπέδειξαν οἱ αἰῶ-

νες, τὴν ἐπάνοδον τοῦ Νεστοριανισμοῦ.[1] Διατὶ λοιπόν, θὰ ἐρωτηθῶ, ἐθεωρήθη ὁ Διόσκορος αἱρετικὸς μονοφυσίτης μὲ τὴν αὐτὴν πρὸς τὴν τοῦ Εὐτυχοῦς ἔννοιαν; Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐξετέθη ἐκ τῆς παρανόμου καὶ ὁρμητικῆς ὑποστηρίξεως τοῦ Εὐτυχοῦς. Τὰ τελευταῖα ταῦτα εἶναι παρατηρήσεις ἰδικαί μου, τὰς ὁποίας δὲν ἐξάγω αὐθαιρέτως ἀλλ' ἐκ τῶν κειμένων. Πλὴν δὲν ἐπιμένω εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν καὶ δικαιολόγησιν, διότι πιθανὸν νὰ πλανῶμαι, ὑπάρχει ὅμως ἡ αὐθεντικὴ διαπίστωσις αὐτῶν, καὶ ταύτην θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ἀναφέρω.

Ὁ Δορυλαίου Εὐσέβιος διὰ δεήσεως εἰς τὴν Δ' Οἰκουμ. Σύνοδον κατηγορεῖ τὸν Διόσκορον ὡς «ὁμόδοξον καὶ ὁμόφρονα Εὐτυ-» χοῦς τοῦ ματαιόφρονος καὶ αἱρετικοῦ, καὶ ὅτι ἐλυμήνατο τὴν εὐ-» σεβῆ θρησκείαν τῶν ὀρθοδόξων καὶ τὴν κακοδοξίαν Εὐτυχοῦς ἐβε-» βαίωσε, ζητεῖ δὲ νὰ ἀπολογηθῇ ὁ Διόσκορος» ἀναγινωσκομένων » τῶν πεπραγμένων τῆς Ἐφέσου, ὁπότε θὰ ἀποδείξῃ αὐτὸν «ἀλλό-» τριον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως» (Mansi VI σελ. 584). Ἡ Σύνοδος ἀναγινώσκει τὰ πεπραγμένα τῆς ἐν Ἐφέσῳ τῷ 449 καὶ κηρύττει ἐν τέλει τῆς πρώτης πράξεως αὐτῆς ὑπόδικον τὸν Διόσκορον μετὰ Ἰουβεναλίου, Θαλασσίου, Εὐσταθίου καὶ λοιπῶν συνεργῶν αὐτοῦ καὶ καταδικάζει αὐτὸν ἐν τῇ τρίτῃ αὐτῆς συνεδριάσει μόνον δι' ἀντικανονικὰς πράξεις, τὰς ὁποίας μόνας ἐξήγαγεν ἐκ τῶν πεπραγμένων τῆς ἐν Ἐφέσῳ, καίτοι ἦτο τεθειμένον ἐνώπιον αὐτῆς διὰ μηνύσεως τὸ ζήτημα τοῦ μονοφυσιτισμοῦ τοῦ Διοσκόρου μὲ αἱρετικὸν χαρακτῆρα. Περὶ δὲ μονοφυσιτισμοῦ μὲ χαρακτῆρα αἱρετικὸν οὐδὲ γρῦ λέγει ἐν τῇ ἀποφάσει της ἡ Σύνοδος.[2] Τὸ δὲ σπουδαῖον ὅτι, ὅτε ἐν τῇ πέμπτῃ συνεδριάσει οἱ αὐτοκρατορικοὶ ἐπίτροποι εἶπον, «Διόσκορος ἔλεγεν, ὅτι διὰ τοῦτο καθεῖλον Φλαβιανόν, ἐπειδὴ «δύο φύσεις, εἶπεν

---

[1] Μοὶ ἐγεννήθη ἐξ ἀρχῆς καὶ μοὶ μένει ἀνεξάλειπτος ἡ ἀπορία, πῶς ὁ εὐφυὴς Διόσκορος μὲ μίαν φύσιν καὶ μὲ ἀποκλεισμὸν τῆς συγχύσεως, ἢ ἀνακράσεως, δὲν κατενόει, ὅτι εὑρίσκεται εἰς τελείαν ἀντίφασιν. Ἢ θὰ ἔχωμεν μίαν φύσιν ἀποτελεσθεῖσαν ἐκ συγκράσεως τῶν δύο, ἢ ἐφ' ὅσον ἀποκλείομεν τὴν σύγχυσιν καὶ τὴν σύγκρασιν, θὰ ἔχωμεν δύο.

[2] Βλέπε ταύτην ἐν Mansi VI σελ. 1045, ἔνθα ἀναφέρεται τὸ ἑξῆς αἰτιολογικόν 1) Ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἐξετάσῃ μετὰ τῆς Συνόδου του τὴν καθαίρεσιν τοῦ Εὐτυχοῦς τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Φλαβιανοῦ καὶ τῆς Συνόδου του, αὐτὸς ἀποκατέστησε τὸν Εὐτυχῆ μόνος καὶ ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς νὰ τὸν δεχθῶσι. 2) Ἀπέκλεισε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ῥώμης Λέοντος. 3) Κατηγορήθη δι' ἀναφορῶν ἐξ Αἰγύπτου, ὅτι διέπραξεν ἀδικίας, διαχειριστικὰς ἀνωμαλίας καὶ ἔζησεν ἄσεμνον βίον. 4) Κληθεὶς διὰ πάντα τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τῆς Συνόδου ἵνα ἀπολογηθῇ δὲν προσῆλθε.

εἶναι», θέλοντες τρόπον τινὰ νὰ συναγάγωσιν ἐμμέσως, ὅτι καὶ ὁ Διόσκορος κατεδικάσθη ἀντιστρόφως διὰ τὴν μίαν φύσιν, τὴν ὁποίαν ἐπρέσβευε, μὲ χαρακτῆρα πίστεως, ἀμέσως ἀπήντησεν εἰς αὐτοὺς ὁ ἐπίσκοπος Κων)πόλεως Ἀνατόλιος τὰ ἑξῆς. «Διὰ τὴν πίστιν οὐ καθηρέθη Διόσκορος ἀλλ' ἐπειδὴ ἀκοινωνησίαν ἐποίησε τῷ κυρίῳ Λέοντι τῷ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τρίτον ἐκλήθη καὶ οὐκ ἦλθε».[1]

Τὸ γεγονὸς λοιπόν, ὅτι ἡ Σύνοδος ἐν τῇ καταδικαστικῇ της ἀποφάσει δὲν ἀναφέρει τίποτε περὶ αἱρέσεως μονοφυσιτικῆς τοῦ Διοσκόρου, καὶ τὸ ἄλλο, ὅτι ὁ Ἀνατόλιος ὠμῶς δηλοῖ ὅτι «διὰ τὴν πίστιν οὐ καθηρέθη Διόσκορος», εἶναι αὐθεντικά. Τὸ ὅτι ἐπεκράτησε νὰ θεωρῆται καὶ ὁ Διόσκορος αἱρετικός, ὡς ὁ Εὐτυχής, στηρίζεται, ὡς εἶπον, εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ τελευταίου καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς ψυχολογικὰς μεταγγίσεις. Τὰ γεγονότα ὅμως εἶναι γεγονότα καὶ δὲν μεταβάλλονται.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὁ Διόσκορος δὲν κατεδικάσθη ἐπὶ αἱρέσει δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτῷ καὶ τιμῶντες αὐτὸν πολυάριθμοι Κοπτορθόδοξοι ἀδελφοὶ τῆς Αἰγύπτου δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται καταδεδικασμένοι, ὡς ὁ Εὐτυχής, τοσοῦτο δὲ μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία αὐτῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἔχει καταδικάσει καὶ ἀναθεματίσει τὸν Εὐτυχῆ, ὡς μὲ ἐβεβαίωσεν ἐπανειλημμένως ὁ νῦν Πατριάρχης αὐτῶν Μακαριώτατος κ. Ἰωάσαφ.

16) *Αἰτία τοῦ χωρισμοῦ.*

Ἀλλὰ τί συνέβη μετὰ τὴν καταδίκην τοῦ Διοσκόρου, καὶ διατί εὑρίσκονται κεχωρισμένοι ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Ὀρθόδοξον Πατριαρχεῖον οἱ Κοπτορθόδοξοι ἀδελφοί; Τὸ πρᾶγμα εἶναι μοιραῖον, ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς. Ὁ Διόσκορος ἦτο προσφιλὴς εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὑπῆρχον δὲ πάμπολλοι οἱ ἀφωσιωμένοι αὐτῷ. Ἐκτὸς τούτων, οἱ ὁποῖοι ἠκολούθουν αὐτῷ ἄνευ διακρίσεως τοῦ φρονήματος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ φρονήματος τοῦ αἱρετικοῦ Εὐτυχοῦς, ὑπῆρχον καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὀπαδοὶ τοῦ Εὐτυχοῦς. Ἐν τῇ ἐλλείψει δὲ διακρίσεως τοῦ ἑνὸς λεκτικοῦ φρονήματος ἀπὸ τοῦ ἄλλου, τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐγίνετο συνάντησις πάντων τῶν εἰς ποικίλας ἀποχρώσεις ἀνηκόντων ἐν τῷ ὅρῳ, μονοφυσιτισμός, καὶ κοινοὶ ἀγῶνες διεξήγοντο πρὸς ἐπικράτησιν ἀπέναντι τῶν πειθαρχούντων εἰς τὴν ἐν Χαλκηδόνι ὀρθοδόξων. Οἱ ἀγῶνες ἦσαν ὀξεῖς καὶ βίαιοι, ἐστρέφοντο δὲ κατὰ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου,

---

[1] Mansi VII, 104.

ἡ ὁποία κατεδίκασε τόν τε Εὐτυχῆ καὶ τὸν Διόσκορον, ἀδιάφορον ἂν δι' ἄλλην αἰτίαν τὸν μὲν καὶ δι' ἄλλην τὸν δέ, καὶ ὡς τέρμα εἶχον τὴν ἀνύψωσιν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας προσώπων ὁμοφρόνων αὐτοῖς, καὶ μὴ διατεθειμένων νὰ πειθαρχήσωσιν εἰς τὴν Δ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Οἱ ἀγῶνες διήρκεσαν περὶ τὰ ἑκατὸν ἐνενήκοντα (190) ἔτη μετ' ἀμοιβαίων ἐπιτυχιῶν. Κατέληξαν ὅμως εἰς ὁριστικὸν χωρισμόν, συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου τὸ ἓν Πατριαρχεῖον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας κατετμήθη εἰς δύο, τὸ τῶν Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων καὶ τὸ τῶν Κοπτορθοδόξων, τοῖς ὁποίοις ἠκολούθησε καὶ ἡ Ἀβησσυνιακὴ Ἐκκλησία.

Παρῆλθον ἔκτοτε 1310 ἔτη, καθ' ἃ ἐν Αἰγύπτῳ δύο Πατριαρχεῖα εὑρίσκονται κεχωρισμένα ἀλλήλων. Τὸ ἕν, τὸ τῶν Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων ἠκολούθησε συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως τὴν ζωὴν τῆς ὅλης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, συμμετέσχε τῶν ἀγώνων Αὐτῆς καὶ τῶν θριάμβων εἰς τὰ μετὰ ταῦτα καὶ μέχρι σήμερον ζητήματα, καὶ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς πρακτικῆς ζωῆς Αὐτῆς, ἀλλ' ὑπέστη μετ' Αὐτῆς καὶ διαφόρους ὀδυνηρὰς φάσεις, τὸ δὲ ἕτερον τὸ τῶν Κοπτορθοδόξων, ἔμεινε μὲ τὰς μέχρι τοῦ 451 παραδόσεις Αὐτοῦ μὴ μετακινῆσάν τι ἐκ τῆς πίστεως, ὡς ἐλπίζομεν, ἄγνωστον δὲ πῶς διαμορφῶσαν τὴν πρακτικὴν ζωὴν Αὐτοῦ, μολονότι, ὡς ἐλπίζω, καὶ ἐν τούτῳ δὲν παρεισήγαγε τίποτε τὸ ἀντιτιθέμενον εἰς τὰ γενικῶς παραδεδεγμένα βασικά.

Ἡ κατάτμησις αὐτη, θλιβερὰ ἀπ' ἀρχῆς, εἶναι ἀπείρως θλιβερωτέρα σήμερον, ὁπότε μετὰ πάροδον 1300 ἐτῶν τὰ σκότη καὶ αἱ συγχύσεις διελύθησαν, τὰ πάθη καὶ οἱ βίαιοι ἀνταγωνισμοὶ ὑπεχώρησαν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος καὶ τὸν ἐν γένει πολιτισμόν, ἀμφοτέρωθεν δὲ ἐκφράζεται ζωηροτάτη ἡ ἐπιθυμία, ὅπως τὰ ἀμφότερα γίνωσιν ἓν καὶ πληρωθῇ ἡ ἀμετάθετος τοῦ Κυρίου βουλή, ὅπως «οἱ πάντες ἓν ὦμεν» (Ἰωάννου 17,20-21) καὶ δυνάμεθα ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ νὰ δοξάζωμεν τὸ Πανάγιον Αὐτοῦ Ὄνομα.

Πῶς ὅμως τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῇ; Εἰς τὸ θέμα τοῦτο μεταβαίνω ἤδη.

17 Ὅροι τῆς Ἑνώσεως.

Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τηρεῖται ἀπαραβάτως ἡ ἀρχή, ἡ ὁποία εἶναι καὶ γενικὴ ἀρχή, καθ' ἣν διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἑνότης, τὸ μέρος πρέπει νὰ συμφωνῇ πρὸς τὸ ὅλον, καὶ νὰ πειθαρχῇ εἰς αὐτό Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας γίνονται γνωσταί, εἴτε ἐκ συμφωνίας πασῶν,

εἴτε πανηγυρικώτερον ἐκφερόμεναι ὑπὸ Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἐν τῇ συγκεκριμένῃ περιπτώσει τοῦ Εὐτυχοῦς καταδικασθέντος ὑπὸ τῆς Συνόδου τοῦ Φλαβιανοῦ τῷ 448 ἐπὶ αἱρέσει συνῆλθε κατόπιν ἐφέσεως αὐτοῦ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ τῷ 449 ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Διοσκόρου, ἵνα ἐξετάσῃ, ἐὰν ὁ Εὐτυχὴς ἐτιμωρήθη δικαίως, ἢ ἀδίκως. Πρὸς τοῦτο τὸ πρῶτον καὶ μόνον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ, ἦτο ἡ πίστις συνόλου τῆς Ἐκκλησίας ἐν σχέσει πρὸς τὰ διδάγματα τοῦ Εὐτυχοῦς. Ἀλλ' ὁ Διόσκορος ἀπηγόρευσε πᾶσαν συζήτησιν περὶ πίστεως ἐπὶ ἀπειλῇ καθαιρέσεως παντὸς ἀποπειρωμένου νὰ συζητήσῃ[1] καὶ ἐπέβαλε τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Εὐτυχοῦς, καθήρεσε δὲ τὸν Φλαβιανόν, τὸν Εὐσέβιον καὶ τὸν Θεοδώρητον, ὡς ἐλέχθη. Ὅτι τὸ ζήτημα τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν σχέσει πρὸς τὰ διδάγματα τοῦ Εὐτυχοῦς δὲν ἐξητάσθη ὑπὸ τοῦ Διοσκόρου, ὁμολογεῖται ἐκτὸς τῆς ἄνω ἀπαγορεύσεως καὶ ἄλλως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει τῆς ἐν Χαλκηδόνι ζητεῖ νὰ ἐξετασθῇ τοῦτο προτασσόμενον μάλιστα παντὸς ἄλλου.[2] Τοῦ ζητήματος λοιπὸν τούτου μείναντος ἐκκρεμοῦς, προστεθεισῶν δὲ καὶ τῶν ἀδίκων καθαιρέσεων ἐκ μέρους τοῦ Διοσκόρου, ἐζητήθη κοινῇ βοῇ ἡ σύγκλησις Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἵνα ἀποφανθῇ. Ἡ Σύνοδος αὕτη, τῆς ὁποίας τὴν οἰκουμενικότητα δὲν διημφεσβήτησεν οὐδ' αὐτὸς ὁ Διόσκορος, ἀπεφάνθη αὐθεντικῶς περὶ τῆς πίστεως τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, κατεδίκασε τὸν Εὐτυχῆ, ἀποκατέστησε τοὺς λοιποὺς καὶ καθήρεσε τὸν Διόσκορον, ὄχι ὅμως ἐπὶ αἱρέσει, ὡς ἀπέδειξα, ἀλλὰ δι' ἀντικανονικὰς καὶ παρανόμους ἐνεργείας. Ἀπέναντι τῆς ἀποφάσεως τῆς συνόλου Ἐκκλησίας μία μερὶς ἐκ τοῦ ποιμνίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκ συμπαθείας προσωπικῆς ἀντέστη, καὶ μὴ θελήσασα νὰ πειθαρχήσῃ κατέληξεν εἰς τὸν χωρισμόν, τὸν ὁποῖον ἀφῆκεν ἔκτοτε ὡς λυπηρὰν κληρονομίαν εἰς τοὺς σημερινοὺς καλοὺς ἀδελφοὺς Κοπτορθοδόξους. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι οἱ τελευταῖοι, οἱ βαθεῖαν συναισθανόμενοι θλῖψιν ἐπὶ τῷ χωρισμῷ, καὶ τὴν ἕνωσιν ἑαυτῶν πρὸς τὴν ὅλην Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ποθοῦντες, πρέπει νὰ ἀφήσωσι κατὰ μέρος τὴν προσωπικὴν συμπάθειαν, νὰ ἀποσείσωσι μετὰ ψυχικῆς γενναιότητος τὴν θλιβερὰν κληρονομίαν, καὶ προσερχόμενοι εἰς τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν νὰ καταθέσωσιν ἐνώπιον Αὐτῆς διὰ λογαριασμὸν τῶν προγόνων των τὴν λύπην των μετὰ δηλώσεως, ὅτι ἐπανέρχονται εἰς

[1] Mansi VI, 829—30
[2] Mansi VI, 585—589.

τὴν πειθαρχίαν τῆς ὅλης Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποφάσεων Αὐτῆς ἀπὸ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ καθ' ἑξῆς.

Θὰ προσθέσωσι περαιτέρω, ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ διατηρήσωσι τὸ ἐξ ἀρχῆς μορφωθὲν καὶ ἐπὶ 1300 περίπου ἔτη ὑφιστάμενον Πατριαρχεῖον αὐτῶν, ὡς ἐστὶ καὶ εὑρίσκεται, μὲ τὸ ἴδιόν του ποίμνιον συμπεριλαμβανομένου φυσικὰ καὶ τοῦ Ἀβησσυνιακοῦ ποιμνίου, καὶ ἐκ τῶν διαφόρων αὐτῶν ἐθίμων καὶ καθεστώτων νὰ τηρήσωσι πᾶν ὅ,τι δὲν συγκρούεται πρὸς τὰ διδάγματα τῆς πίστεως καὶ ἠθικῆς, καὶ πρὸς τὰς βάσεις τῆς λατρείας καὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, καὶ νὰ προσαρμόσωσι πρὸς τὰς βάσεις ταύτας πᾶν ὅ,τι ἀντιτίθεται.

Ἡ ἀμεροληψία καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ βαθὺ πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης, μετὰ τῶν ὁποίων ἐξετάζω τὰ πράγματα, θέλω νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς ἀδελφοὺς Κοπτορθοδόξους. Ἀπέδειξα, ὡς νομίζω, ἓν γεγονὸς πραγματικὸν μὲν ἀλλὰ τεθαμμένον εἰς βάθη προκαταλήψεων καὶ συγχύσεων. Ἀπέδειξα, ὅτι ὁ Διόσκορος δὲν καθηρέθη διὰ πίστιν καὶ ἑπομένως ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ Κοπτορθόδοξοι ἀδελφοὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένοι δικαίως τοῦ ἐκ πλάνης ἀποδοθέντος αὐτοῖς τίτλου τοῦ αἱρετικοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν καθαίρεσιν καθ' ἑαυτήν, ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν ἐπεβλήθη διὰ πίστιν προσερχόμενοι εἰς σύνολον τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀναθεματίσωσι τὸν Διόσκορον, ὡς θὰ ἦσαν, ἐὰν εἶχε καταδικασθῇ διὰ πίστιν. Εἶναι ὑποχρεωμένοι μόνον νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν καθαίρεσιν σιωπηρῶς, ἔστω, ἢ καὶ νὰ ζητήσωσι βραδύτερον τὴν ἀναθεώρησιν αὐτῆς μὲ νέα τινὰ στοιχεῖα, ὅπερ ὅμως ἐγὼ διὰ λόγους σκοπιμότητος δὲν τὸ συνιστῶ.

Ἐὰν οἱ σημερινοὶ ἀδελφοὶ Κοπτορθόδοξοι παραμερίζοντες τὰ παρελθόντα, διὰ τὰ ὁποῖα αὐτοὶ οὐδαμῶς εἶναι ὑπεύθυνοι, προσέλθωσιν εἰς τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν, θὰ γίνωσι δεκτοὶ μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας, καὶ θὰ δύνανται ἐφ' ἑξῆς νὰ δοξάζωσι τὸ ὑπερύμνητον ὄνομα τοῦ Θεοῦ μετὰ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, ἐν ἑνότητι στόματος καὶ καρδίας, περαιτέρω δὲ ἠδελφωμένοι μὲ τὸ Ἑλληνικὸν Ὀρθόδοξον Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας, θὰ δύνανται ἐν ἑνότητι δυνάμεως καὶ συμπράξεως ἀδελφικῆς νὰ ἀντεπεξέρχωνται τελεσιφόρως εἰς πᾶσαν ἀντίξοον τοπικὴν περίστασιν.

18) Διαδικασία τῆς Ἑνώσεως.

Ὅταν αἱ προσυνεννοήσεις εὐοδοθῶσιν, ἡ ἕνωσις δύναται νὰ γίνῃ κατὰ δύο τρόπους. Ὁ πρῶτος τρόπος εἶναι, νὰ ἀπευθύνῃ τὸ Κοπτορ-

θόδοξον Πατριαρχεῖον πρὸς μίαν ἑκάστην τῶν ἐπὶ μέρους αὐτοκεφάλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ταυτόσημον ἔγγραφον, δι' οὗ ἐκφράζον τὴν λύπην του ἐπὶ τῷ μοιραίῳ χωρισμῷ ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, θὰ καθομολογῇ τὴν ἐπιθυμίαν του, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πειθαρχίαν Αὐτῆς μὲ τὰς ἐκτεθείσας ἀνωτέρω προϋποθέσεις, καὶ θὰ ζητῇ νὰ γίνῃ δεκτόν. Ὁ πρῶτος ὅμως οὗτος τρόπος θὰ ἀπαιτήσῃ χρόνον πολὺν καὶ θὰ προσκόψῃ εἰς δυσχερείας πολυπλόκους, πάντως ὅμως πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται κατ' ἀνάγκην ἐπὶ Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπ' ἀρχῆς οὖσαι συνολικῶς αὐτοκέφαλοι, ἀπεσπάσθησαν καὶ ὡς σύνολον ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, ὡς ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία. Προκειμένου ὅμως περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀδελφῶν Κοπτορθοδόξων, ἐπειδὴ αὕτη δὲν ἀπεσπάσθη ὡς σύνολον Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μερὶς μόνον ἐκ τοῦ ποιμνίου τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας ἀποσπασθεῖσα ἀπετέλεσε μετὰ τὴν ἀπόσπασιν τὸ σημερινὸν Πατριαρχεῖον τῶν Κοπτορθοδόξων, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀκολουθηθῇ διὰ τὴν ἕνωσιν ὁ πρῶτος τρόπος, τὸν ὁποῖον ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν. Τοὐναντίον εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀκολουθηθῇ εἷς δεύτερος τρόπος, ἡ διαδικασία, ἡ ὁποία ἐφηρμόσθη τὸ 1945 ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας. Τὸ σημερινὸν ποίμνιον Αὐτῆς δὲν ἀπετέλει αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ἦτο ποίμνιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ τμῆμα αὐτὸ τοῦ ποιμνίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κων)πόλεως ἀποσπασθὲν ἀπ' Αὐτῆς ἀπετέλεσεν ἐκ τῶν ὑστέρων τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας, ἡ ὁποία ὑπὸ μὲν τοῦ Πατριαρχείου Κων)πόλεως ἀπεκηρύχθη, ὑπὸ οὐδεμιᾶς δὲ ἄλλης αὐτοκεφάλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνεγνωρίσθη. Ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἀπηυθύνθη τῷ 1945 εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Κων)πόλεως καὶ ἐζήτησε νὰ συμφιλιωθῇ μετ' Αὐτοῦ καὶ νὰ ἀναγνωρισθῇ παρ' Αὐτοῦ ὡς αὐτοκέφαλος πλέον Ἐκκλησία. Τὸ Πατριαρχεῖον ἀνεγνώρισεν Αὐτὴν προθύμως, ἔγραψεν εἰς τὰς λοιπὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας καὶ συνέστησεν Αὐτὴν ὡς ἰδίαν Ἐκκλησίαν, διὰ νὰ ἀναγνωρίσωσιν Αὐτὴν καὶ Αὗται. Ἐν συνεχείᾳ δὲ καὶ Αὐτὴ ἡ Βουλγαρικὴ ἀπηύθυνε πρὸς πάσας τὰς Ἐκκλησίας τὰ πρῶτα κοινωνικά της γράμματα καὶ ἔλαβε παρὰ πασῶν τὰς κοινωνικάς των ἀπαντήσεις, οὕτω δὲ ἤδη εἶναι ἀνεγνωρισμένη αὐτοκέφαλος Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ συναριθμεῖται μετὰ τῶν λοιπῶν μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ὅλης Ἐκκλησίας.

Ἡ πραγματοποίησις τῆς δευτέρας ταύτης διαδικασίας εἶναι εὐχερεστάτη καὶ ἡ ἀποκλειστικῶς προσήκουσα. Τὸ Πατριαρχεῖον τῶν ἀδελφῶν Κοπτορθοδόξων θὰ ἀπευθυνθῇ εἰς τὸ Ὀρθόδοξον Πατριαρ-

χεῖον Ἀλεξανδρείας, τὸ ὁποῖον ἀστραπιαίως θὰ διευκολύνῃ τὰ πάντα καὶ θὰ προκαλέσῃ Αὐτὸ τὴν ἔγκρισιν τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ὅταν δὲ ταῦτα τῇ βοηθείᾳ τοῦ Κυρίου συντελεσθῶσι, τότε τὸ Πατριαρχεῖον τῶν Κοπτορθοδόξων θὰ τελέσῃ γενικὸν ἑορτασμὸν πρὸς ἐπισφράγισιν καὶ γενικὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Πατριαρχικοῦ του τίτλου, ἀφοῦ προσκαλέσῃ εἰς Κάϊρον ἀντιπροσωπείας πασῶν τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὡς ἐγένετο διὰ τὰ Πατριαρχεῖα Γιουγκοσλαβίας, καὶ Ῥουμανίας, ἵνα μετάσχωσιν εἰς τὸν ἑορτασμὸν καὶ διὰ τῆς μετοχῆς των διαδηλώσωσι τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Πατριαρχικοῦ τίτλου.

19) Ἐπίλογος.

Ἐξέθηκα μέχρι τοῦδε ἱστορικῶς, δογματικῶς καὶ κανονικῶς πᾶν ὅ,τι ἦτο σχετικὸν μὲ τὸν θλιβερὸν χωρισμὸν τῶν ἀδελφῶν Κοπτορθοδόξων ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, καὶ τοὺς ὅρους καὶ τὸν τρόπον τῆς ἄρσεως αὐτοῦ, (τοῦ χωρισμοῦ) Τὴν ἔκθεσιν ταύτην διεξήγαγον μὲ πλήρη ἱστορικὴν ἀκρίβειαν καὶ μὲ ἐξαιρετικὴν συμπάθειαν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Κοπτορθοδόξους, ἐν συνδυασμῷ ὅμως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς γνησίας καὶ ἀκραιφνοῦς ἀμεροληψίας καὶ δικαιοσύνης. Συντομώτερον, ἀλλὰ ἁπτότερον καὶ δογματικώτερον, εἰσηγήθην τὸ δεοντολογικὸν μέρος πρὸς ἄρσιν τοῦ χωρισμοῦ καὶ ἐπανασύνδεσιν πρὸς τὸ σῶμα τῆς ὅλης Ἐκκλησίας. Τοῦτο τὸ δέον γενέσθαι ἐξάγεται φυσιολογικῶς καὶ ἀβιάστως, αὐτομάτως μάλιστα δύναμαι νὰ εἴπω, ἀπὸ ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ χωρισμοῦ καὶ τὰς ἰσχυούσας ἐν τῇ ὅλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀμεταθέτους ἀρχὰς διὰ τὴν ἄρσιν αὐτοῦ. Ὑπέδειξα ἐν τέλει τὴν εὐχερεστέραν διαδικασίαν, ἥτις δέον νὰ ἀκολουθηθῇ πρὸς ταχεῖαν ἐπίτευξιν τῆς ποθητῆς ἑνώσεως, καὶ παρεσιώπησα μόνον τὸν τίτλον, μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει ἐφ᾽ ἑξῆς νὰ ὀνομάζηται τὸ Πατριαρχεῖον τῶν Κοπτορθοδόξων.

Ἔχοντες ἤδη οἱ ἀδελφοὶ Κοπτορθόδοξοι τὴν ὅλην πραγματείαν μου τὴν ἐκτεθεῖσαν μὲ τὰς παραπομπὰς εἰς τὰς πηγάς, θὰ δυνηθῶσι νὰ μελετήσωσι ταύτην ἠρέμως καὶ ἀνέτως, καὶ ἐὰν τυχὸν ἔχωσιν ἀπορίαν τινά, ἢ παρατήρησιν, θὰ δυνηθῶσι νὰ προβάλωσιν αὐτὴν ἵνα παρασχεθῇ πᾶσα ἀπαιτηθησομένη διασάφησις. Ἐλπίζω δὲ βασίμως, ὅτι τὸ τελικὸν πόρισμα τῆς μελέτης θὰ εἶναι πλήρης συμφωνία.

Μὲ τὰς θερμὰς ταύτας ἐλπίδας κατακλείω τὴν ὅλην ταύτην ἐργασίαν καὶ ἐπικαλοῦμαι τὰς θερμὰς εὐχὰς πάντων τῶν ποθούντων τὴν ἕνωσιν.

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΥΓΕΝΕΙΑ

Εὐγένεια εἶναι ὁ τρόπος τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς, ὁ ἀπορρέων ἐκ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον. Ὁ ἀγαπῶν εἰλικρινῶς τὸν πλησίον αὐτοῦ, δεικνύει διά τε τῶν λόγων καὶ ἔργων αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν διάθεσιν τῆς καρδίας αὐτοῦ. Ὁ Χριστὸς ἐκάλεσε τὴν ἀγάπην πρώτην καὶ μεγάλην ἐντολήν, ἐξ ἧς ἐξήρτησε πᾶσαν ἄλλην ἀγαθὴν πρᾶξιν τοῦ ἀνθρώπου. Αὕτη εἶναι ἡ ρίζα καὶ ὁ κορμὸς πασῶν τῶν ἀρετῶν.

Ἡ εὐγένεια, ὡς ἀφορῶσα τοὺς τρόπους τῆς Χριστιανικῆς συμπεριφορᾶς, ἀποτελεῖ ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης καὶ συμπαθείας. Διὰ ταύτης δὲν ἐννοοῦμεν οὔτε τὴν ὑψηλὴν καταγωγήν, οὔτε τὴν ἀρχὴν τοῦ γένους καὶ τοὺς ἐνδόξους προγόνους, ἐξ ὧν κατάγεταί τις, ὡς ἄλλοτε εἰς τὸν πρὸ Χριστοῦ κόσμον ἐσήμαινεν αὕτη. Ἡ εὐγένεια προέρχεται ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ὅτι πᾶς ἄνθρωπος εἶναι «εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα» τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἔχει ψυχὴν καὶ εἶναι ἀδελφὸς ἡμῶν.

Ἡ Χριστιανικὴ κοινωνικότης διαφέρει πάσης ἄλλης ἰδέας ἢ συστήματος, διαχωρίζοντος εἰς τάξεις τοὺς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ζῶντας ἀνθρώπους, εἰς ἐντίμους καὶ μή, ἀριστοκράτας καὶ ἀσήμους, ἰσχυροὺς καὶ ἀδυνάτους, κυρίους καὶ δούλους, προνομιούχους καὶ περιφρονημένους. Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἐπεκτείνεται πρὸς πάντα ἄνθρωπον. Ὁ Κύριος κατήργησε τὸν διαχωρισμὸν τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ἔδωκεν ἀνυπολόγιστον ἀξίαν εἰς πᾶσαν ἀνθρωπίνην ψυχήν, ἐδίδαξε τὴν πνευματικὴν ἔναντι τοῦ Θεοῦ ἰσότητα πάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀδελφότητα μεταξὺ αὐτῶν. Ὥστε κατὰ τὴν Χριστιανικὴν ἀντίληψιν πάντες, ὡς ἔχοντες ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Πατέρα τὸν Θεόν, εἴμεθα μεταξύ μας ἀδελφοὶ καὶ μέλη τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ· «ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε» (Γαλ. 5,13-15). Οὐδεμίαν διάκρισιν ἔκαμεν ὁ Χριστὸς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Τὸ σωτηριῶδες κήρυγμα Αὐτοῦ ἀπηύθυνε πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτους τοὺς ἀνθρώπους· «οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρ-

σεν καὶ θῆλυ, πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ 4,28). Εἰς τὴν καθολικὴν ταύτην Χριστιανικὴν οἰκογένειαν καὶ κοινωνίαν πάντες καλοῦνται διὰ τῆς πίστεως καὶ τοῦ βαπτίσματος ὅπως γίνωσι μέλη αὐτῆς.

Κατὰ ταῦτα τὴν εὐγένειαν ἐπιβάλλει τὸ καθῆκον τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Εἶναι διάφορος τῆς κοσμικῆς εὐγενείας, διότι διάφορος εἶναι ἡ προέλευσις καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς. Ἡ μὲν προέρχεται ἐκ τῆς ἀγαθῆς καὶ εἰλικρινοῦς διαθέσεως τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δὲ ἐξ ἰδιοτελῶν λόγων καὶ σκοπῶν. Περὶ αὐτοῦ ὁ Κύριος εἶπεν· «ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ» (Ματθ. 12, 35,36)

Εἶναι διάφορος ἡ φύσις καὶ ἔννοια τῆς Χριστιανικῆς εὐγενείας, διότι διάφορος εἶναι ἡ ἀνάπτυξις καὶ μόρφωσις αὐτῆς. Ἐν ᾧ ἡ κατὰ κόσμον εὐγένεια χρησιμοποιεῖ ὑποκριτικοὺς καὶ ἐξωτερικούς, ἄνευ οὐδεμιᾶς βαθυτέρας σημασίας, λόγους τῆς ἐθιμοτυπίας καὶ ὁρμᾶται ἐκ πολλῶν ὑπολογισμῶν, ἡ Χριστιανικὴ εὐγένεια ἀναπτύσσεται καὶ μορφοῦται ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν ἀρετῶν. Αὕτη πηγάζει ἐκ τῆς ἀγαθῆς καρδίας, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος, διότι εἶναι κυρίως συναίσθημα. Ἐπὶ τῆς μορφώσεως δὲ χρηστοῦ ἤθους καὶ τῆς προσκτήσεως καλῶν τρόπων συμπεριφορᾶς μεγάλως συμβάλλει ἡ ὑπὸ τῶν γονέων ἐν τῷ οἴκῳ ἀνατροφὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἰδίᾳ ἡ φιλόστοργος μήτηρ ἐμφυτεύει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ τέκνου της τὰς πρώτας καλὰς ἀρχὰς καὶ ἐθίζει τοῦτο εἰς τὴν εὐγένειαν καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετήν.

Ἡ κατὰ κόσμον εὐγένεια ὑπολογίζει τὸ χρῆμα, τὸ ἀξίωμα, τὸ ὑψηλὸν ὄνομα καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ἑνὶ λόγῳ τὸν κόσμον καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Χριστιανικὴν εὐγένειαν καὶ εὐπροσηγορίαν, τὴν μηδὲν ἄλλο ἐπιδιώκουσαν, εἰμὴ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος. Δι' αὐτῆς δηλοῦται ὁ καλὸς ἄνθρωπος, ὁ λεπτὸς τρόπος μετὰ μεγάλης εἰλικρινείας καὶ ἁπλότητος. Τὸ ἐπιτετηδευμένον τοῦ ὕφους καὶ ἡ προσποίησις δὲν χωροῦν εἰς τὰς ἁγνὰς διαθέσεις καὶ σκέψεις τοῦ ἐναρέτου Χριστιανοῦ. Οὔτε πάλιν προσκτᾶται αὕτη διὰ τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως καὶ σοφίας, ἀλλὰ διὰ τῆςἀγωγῆς, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐξημέρωσις τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῆς ἀγροικίας καὶ ἡ ἀποβολὴ τῆς χυδαιότητος εἶναι ἔργον

καθαρῶς Χριστιανικόν. Πνευματικαὶ καὶ ἠθικαὶ ἀξίαι ἀναπτύσσονται ἐκεῖ ὅπου ἐφαρμόζεται πιστῶς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ὑγιὴς πολιτισμὸς δημιουργεῖται μόνον ὅπου εἰσεχώρησε τὸ Χριστιανικὸν πνεῦμα καὶ ἐξηυγενίσθησαν τὰ ἤθη τῶν λαῶν. «Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς» (Α Κορ 1, 26-28)

Ἡ κατὰ κόσμον εὐγένεια εἶναι ἀνειλικρινὴς καὶ ἐπίπλαστος, φαινομενική. Αὕτη ὑπαγορεύει τὰς βαθείας ὑποκλίσεις, τὸ ψευδὲς καὶ ὑποκριτικὸν μειδίαμα τοῦ προσώπου, τὴν ἐξεζητημένην προσήνειαν, τοὺς λόγους ἁβρότητος, τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους καὶ τὸ πρωτόκολλον τῆς ἐθιμοτυπίας καὶ ὅσα ἄλλα σκέπτεται ὁ ἄνθρωπος πρὸς ὑπερίσχυσιν τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ συμφερόντων. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη συμπεριφορὰ ἐπιφέρει ἀνυπολόγιστον διαφθορὰν εἰς τὸν ἀνθρώπινον χαρακτῆρα. Εἶναι ὅλως ἐσφαλμένη ἡ ἀντίληψις, ὅτι εὐγενὴς εἶναι ὁ τηρῶν τοὺς ἑκάστοτε ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐπικρατοῦντας κανόνας ἐθιμοτυπίας, διότι πᾶν ἄλλο ἢ εὐγένεια ἤθους δύναται νὰ ὀνομασθῇ τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ὑποκριτικὴ στάσις, ἐφ' ὧν πειρῶνται οἱ μακρὰν τοῦ Χριστοῦ ζῶντες ἄνθρωποι νὰ στηρίξωσι τὴν ἐπιτυχίαν τῶν συναλλαγῶν των. Καὶ εἶναι ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὅτι εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων τῆς κοινωνικῆς συναλλαγῆς ὁ ἄνθρωπος ὁρμᾶται ἐκ τοῦ ὠμοῦ καὶ μόνον ἀτομικοῦ συμφέροντος, τοῦ διαστρέφοντος τὸν χαρακτῆρα, ἀμβλύνοντος τὸ αἴσθημα τῆς ἠθικῆς καὶ προσβάλλοντος τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν καὶ τιμήν Ἀλλ' ἡ τοιαύτη διαγωγὴ διασείει αὐτὰ ταῦτα τὰ θεμέλια τῆς κοινωνίας. Ὁμολογουμένως εἶναι λυπηρὸν ὅτι ὁ ἀτομικισμὸς οὗτος τοσοῦτον ἐγενικεύθη καὶ ἐπεκράτησεν εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ κοινωνίᾳ Οὗτος δυστυχῶς ρυθμίζει τοὺς δεσμοὺς τῆς φιλίας καὶ συμπαθείας, τὸ κέρδος τῆς ἐργασίας καὶ πᾶσαν ἄλλην κοινωνικὴν ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ἀντιθέτως τὸ Χριστιανικὸν φρόνημα προφυλάσσει τοὺς ἀνθρώπους ἐκ πάσης ὀλισθήσεως, συγκρατεῖ τὴν ἠθικήν, θεμελιοῖ τὴν τάξιν, ἐπιβάλλει τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀγάπην ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καθαριοῖ τὴν συνείδησιν καὶ ἐξευγενίζει τὴν καρδίαν, προσδίδον τὴν λεπτότητα καὶ χάριν εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ τὴν ἔκφρασιν.

Εἰς τὸ λεξιλόγιον τῆς Χριστιανικῆς εὐγενείας δὲν ὑπάρχουσι λόγοι ἀνειλικρινείας καὶ ὑποκριτικότητος, τίτλοι ὑψηλῆς καὶ ἐνδόξου καταγωγῆς, διακρίσεις ἀνάρμοστοι πρὸς τὰ Χριστιανικὰ ἤθη, ἀπότομοι καὶ ἀναιδεῖς ἐκφράσεις, σκαιὸν ὕφος ἢ λόγοι ὑπεροψίας καὶ κολακείας. Ὁ ἔχων Χριστιανικὴν εὐγένειαν δὲν ἀποκρούει πᾶσαν ἐκ τῆς θύρα-

θεν ἐπιστήμης καὶ σοφίας προερχομένην ἀγαθὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ μόρφωσιν καὶ πρόοδον, ἐμμένει ὅμως εἰς τὰς αὐτὰς πάντοτε πεποιθήσεις καὶ ἀρχάς, διατηρῶν τὸν αὐτὸν εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ βίου ἀδαμάντινον χαρακτῆρα.

Ὁ Χριστιανισμὸς τὸν ἔσω ἄνθρωπον ἀναμορφώνει καὶ ἀναγεννᾷ, εἰς αὐτὸν κυρίως στρέφεται, ἀφ' οὗ ἐξ αὐτοῦ προέρχεται πᾶσα καλὴ ἢ κακὴ ἐκδήλωσις καὶ διαγωγή. Καθιστᾷ ἀγαθὴν τὴν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἐξωραΐζει τὸ συναίσθημα, πλουτίζει τὴν ψυχὴν μὲ τὰς καλυτέρας ἐπιθυμίας καὶ περιβάλλει τὸν προφορικὸν λόγον μὲ τὸ ἄρωμα τῆς λεπτότητος, τὴν πραγματικὴν εὐγένειαν καὶ καλωσύνην, τὴν γλυκύτητα καὶ χάριν, «ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι, πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι» (Κολ 4,6). Ὁ ἔχων εὐγένειαν ψυχῆς διατηρεῖ κατὰ τὰς συνδιαλέξεις αὐτοῦ τὸ πρᾶον τοῦ ὕφους αὐτοῦ, τὴν ἠρεμίαν τῆς σκέψεως, τὴν ἁπλότητα τῆς ἐκφράσεως, τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας, τὴν φυσικὴν προσήνειαν καὶ συμπάθειαν πρὸς τοὺς ἄλλους, μακρὰν πάσης εἰρωνείας, βαναυσότητος, θυμοῦ καὶ ὀργῆς, τηρῶν ἑαυτόν· «πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι» (Ἐφ. 4,29).

Ὁ πραγματικῶς εὐγενὴς ὁμιλεῖ μετὰ πολλῆς περισκέψεως, ποιεῖται καλὴν χρῆσιν τοῦ λόγου αὐτοῦ, ἀποφεύγων νὰ θίξῃ τυχὸν δι' αὐτοῦ τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου. Ἡ ἀπρέπεια καὶ ἡ δηκτικὴ γλῶσσα εἶναι ξέναι πρὸς τὸν χριστιανικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα. Ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος ὑπεγράμμισε ζωηρῶς ὁποῖον ὀλέθριον κακὸν εἶναι ὁ κακὸς λόγος, σημειώσας μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς· «ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἔστι καὶ μεγαλαυχεῖ· ἰδοὺ ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει!... Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας» (Ἰακ. 3,2-9 ἑ). Ἐν συνεχείᾳ ἀνέφερε τὴν ἀξίαν τῆς καλῆς ἀνατροφῆς, τὴν ὁποίαν ὀφείλει πάντοτε νὰ τηρῇ ὁ χριστιανός, ἐνδυναμούμενος ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἐνασκήσει πάσης ἀρετῆς· «τὶς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώ-

δης. Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος» (Ἰακ. 3,13 - 17).

Τέλος ἐν τῇ χριστιανικῇ εὐγενείᾳ ἐλλείπει πᾶν εἶδος διπλωματίας. Ἕν εἶναι τὸ ἐμπρέπον αὐτῇ ὕφος συμπεριφορᾶς εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ βίου καὶ τὰς κοινωνικὰς συναλλαγάς. Δὲν ἐπιβουλεύεται κακὸν κατ' οὐδενός, δὲν διαστρέφει τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ δίκαιον, ἀποφεύγει τὰ διφορούμενα καὶ τὰς συγκεκαλυμμένας ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς προσποιητῆς στάσεως πονηρὰς καὶ ὑπόπτους ἐπιθυμίας, οὐδὲ ἐπιζητεῖ τὴν ἐκμαίευσιν τῶν ἐνδομύχων σκέψεων καὶ προθέσεων τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ καὶ ἁπλότητι συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἡ Ἁγία Γραφὴ ἐν προκειμένῳ διδάσκει· «τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ Πνεύματος εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς» (1 Πέτρ. 1, 22.15.18, 2, 12.3, 1.12. Ἐφ. 5, 1-2. 15-16. 1 Τιμ. 4, 12. Ἐφ. 6, 6-7. Φιλ. 2, 14-15). Ἐὰν ἐτηροῦντο ταῦτα, οὐδεὶς λόγος θὰ ὑπῆρχεν ἀναπτύξεως σοβαρᾶς σκέψεως ἐκ μέρους τῶν ἀρχόντων ἑνὸς ἑκάστου κράτους πρὸς παρακολούθησιν τῶν προθέσεων τῶν ἄλλων, θὰ ἤρκειτο δὲ ἡ καλουμένη διπλωματία εἰς τὴν δημιουργίαν ἀγαθῶν σχέσεων καὶ ἐξομάλυνσιν τῶν διαφορῶν καὶ σχεδίων, ἐν οἷς δὲν ἐπικρατεῖ πάντοτε ἡ ἀρχὴ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου.

Ἀναλογισθῶμεν ὁποῖα εὐχάριστα ἀποτελέσματα θὰ ἐπήρχοντο εἰς τὰς κοινωνίας τῶν λαῶν, ἐάν, ὅσα ὁ Χριστιανισμὸς διδάσκει, ἐφηρμόζοντο πλήρως ὑφ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Θὰ ἐξέλειπον τότε παντελῶς οἱ πόλεμοι καὶ ὅσα ἄλλα δεινὰ μαστίζουσιν ἐπὶ αἰῶνας τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ὁ κόσμος θ' ἀπελάμβανε τὰ ἀγαθὰ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἐλεύσεως τῆς ὁποίας καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναπέμπομεν εὐχάς. Ὅθεν τὸ καθῆκον πάντων τῶν πιστευόντων εἰς Χριστὸν ἀνθρώπων εἶναι ἡ ἀπὸ κοινοῦ συγκρότησις ἑνιαίου μετώπου πρὸς καταπολέμησιν τοῦ κακοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐπικράτησιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἀληθείας, δικαιοσύνης, ἀγάπης καὶ εἰρήνης, ὑπὲρ ὧν ἐνηνθρώπησε καὶ ἐσταυρώθη ὁ Κύριος. Τότε καὶ μόνον τότε θὰ ἐπέλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ ποθητὴ παγκόσμιος εἰρήνη, θὰ καταστῶσι πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς ἐλεύθεροι οἱ ἄνθρωποι καὶ θὰ ζήσωσιν οἱ λαοὶ μεταξύ των ὡς ἀδελφοί.

Ἀρχιμ. ΤΙΤΟΣ ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

Ο ΕΡΧΟΜΕΝΟΣ

Ὁ Λόγος, ὅστις ἀπ᾽ αἰώνων εἶχε δώσει τεκμήρια περὶ τῆς ἐν τῇ δημιουργίᾳ ἐνοικούσης αὐτοῦ δυνάμεως, «ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου» (Γαλ. 4, 4), ἀπεκάλυψεν ἑαυτὸν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπηται πλέον νὰ ἀμφιβάλλῃ τις περὶ τούτου. Ἤδη, καὶ πρὸ τῆς αὐτοαποκαλύψεως ταύτης, ἀπεκαλύπτετο εἰς τὸν ἄνθρωπον, προνοῶν περὶ αὐτοῦ καὶ κρίνων τὰς πράξεις αὐτοῦ. Τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ εἶχον προφητεύσει οἱ Προφῆται καὶ αὐτὸς ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὅστις εἶναι ὁ τέλειος ἐκπρόσωπος τῆς ὅλης ἁλύσου τῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου Προφητῶν.

Ἀπὸ τῆς Δημιουργίας καὶ μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν κόσμον ἡ θεία σοφία ἐπέδρασεν ἐπὶ πλείστων ἀνθρώπων κατὰ ποικίλους ἑκάστοτε τρόπους καὶ βαθμούς. Τῇδε κἀκεῖσε ἡ θεία Σοφία, ἐπικοινωνοῦσα πρὸς τὰς ἐκλεκτὰς μεταξὺ τῶν Ἐθνικῶν ψυχὰς ἐγίνετο αἰτία ὥστε ν᾽ αὐξηθῇ ὁ πόθος αὐτῶν νὰ γνωρίσωσι τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ οὕτω προπαρεσκεύασε τὴν ὁδὸν διὰ τὴν πλήρη ἑαυτῆς αὐτοαποκάλυψιν. Ὥστε ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῆς Σοφίας τῶν Ἐθνικῶν καὶ τῶν Προφητῶν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἐπιτελεῖται, σὺν τῷ χρόνῳ, γνῶσις τοῦ θείου, κατὰ κλίμακα ἀνιοῦσαν, τελειουμένη διὰ τῆς Ἐνανθρωπήσεως.

Τὴν Θείαν Ἐνανθρώπησιν, ὡς τὴν τελείωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, δύναταί τις νὰ συναγάγῃ ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον...». Κατὰ ταῦτα ἡ Ἐνανθρώπησις ἦτο γεγονὸς ἀναμενόμενον, ὅπερ ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ συνεπλήρωσε τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατευθυνομένην ἀνθρωπίνην ἱστορίαν καὶ ἐπιστήμην. Ὁ Θεὸς ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, ὡς ἄλλως τε πάντα τὰ ἐν χρόνῳ συμβαίνοντα τελοῦνται ἅμα καὶ διευθύνονται κατ᾽ ἀπόφασιν αἰωνίαν τοῦ ὑπερκειμένου τοῦ χρόνου Θεοῦ. Ἐντεῦθεν καλεῖται αὕτη πρόγνωσις, πρόθεσις «δοθεῖσα ἡμῖν ἐν Χριστῷ πρὸ χρόνων αἰω-

νίων»,[1] «μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ»,[2] «χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου»[3] καὶ «ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν»[4] ἐν τῷ Θεῷ. Ἄλλως τε ἡ ἔννοια τοῦ Θεοῦ ὡς ἀναλλοιώτου, ὑπερκειμένου τοῦ χρόνου, ὁρίσαντος δὲ ἐν τῇ αἰωνίᾳ αὐτοῦ πρὸς δημιουργίαν τοῦ κόσμου ἀποφάσεις καὶ τὴν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ ἀπολύτρωσιν, ἀπαιτεῖ τὸ αἰώνιον τῆς βουλῆς αὐτοῦ. Ταύτην ἐξετέλεσεν ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς Ἐνανθρωπήσεως «ἐν τῷ πληρώματι τοῦ χρόνου» ἤτοι ἀφοῦ συνεπληρώθη ὁ πρὸς παρασκευὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους χρόνος καὶ ἀφοῦ ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας προελειάνθη.

Εἰς πάσας τὰς ἀπ' αἰώνων ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου διακρίνομεν δύναμίν τινα, προνοοῦσαν καὶ κατευθύνουσαν αὐτάς, ὡς π. χ. ἐν τῇ Ἱστορίᾳ, τῇ Φιλοσοφίᾳ καὶ τῷ πολιτισμῷ. Οἱ πρὸ τοῦ Χριστοῦ Προφῆται προφητεύουσι τὴν μέλλουσαν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος. Πρὸς τούτοις ἡ ὅλη πορεία τῶν ἱστορικῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους γεγονότων, ὡς καὶ ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ, τείνουσι πρὸς αὐτόν. Καὶ ναὶ μὲν τὰ ἱστορικὰ γεγονότα ἀξιοῦσι καὶ ἐπιδιώκουσι τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ, δὲν ἔχουσιν ὅμως τὴν δυνατότητα νὰ παραγάγωσιν αὐτόν. Ὁ Χριστὸς εἶναι δι' αὐτοὺς «ὁ ἐρχόμενος».

Ἡ προπαρασκευὴ αὕτη τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὴν διὰ τοῦ Χριστοῦ σωτηρίαν εἶναι διττή, καθόσον καὶ ἡ πρὸ τοῦ Χριστοῦ ἀνθρωπότης διακρίνεται εἰς τοὺς εἰδωλολάτρας ἐθνικοὺς καὶ εἰς τὸν περιούσιον τοῦ Κυρίου λαόν, τοὺς Ἰουδαίους. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολήν του ἀναπτύσσει συγκεντρωτικῶς τὰς ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Ἰουδαϊκοῦ κόσμου πρὸς ἔρευναν τοῦ Θεοῦ γενομένας προσπαθείας. Ἡ Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ θρησκεία, λέγει, ἀποτελοῦσι τὴν προσπάθειαν τοῦ φυσικοῦ λόγου ν' ἀποκαλύψῃ τὸν Θεόν. Ἡ προσπάθεια αὕτη τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου εἶναι ἀληθῶς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φωτισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ περὶ Θεοῦ ἔρευνα ἀπετέλει τὸ ἀνώτατον τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως ἀξίωμα, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγαλυτέραν ἱκανοποίησιν.

Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Χριστιανισμοῦ περὶ τοῦ ἀϊδίου Λόγου, τῆς διὰ τοῦ ἱστορικοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ πρὸς ἐξιλέωσιν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ προσενεχθείσης θυσίας αὐτοῦ, εὗρε τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα τὴν τελείωσιν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς περὶ ἰδεῶν διδασκαλίας τοῦ Πλά-

---

[1] **Β΄. Τιμ. 1,9.** [2] **Ἐφεσ. 1,9 3,9.** [3] **Ρωμ. 16,25,26.** [4] **Κολ. 1,26.**

των, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς περὶ σπερματικοῦ λόγου διδασκαλίας τῶν Στωϊκῶν. Αἱ ἐν τῷ Θεῷ ἰδέαι τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ δικαίου, τοῦ ἀγαθοῦ κ.λ.π. αἵτινες κατὰ τὸν Πλάτωνα ἀτελῶς ἐμφανίζονται ἐν τῷ κόσμῳ, συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔλαβον καὶ ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τῆς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Ἐνανθρωπήσεως τοῦ ἀϊδίου Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἔχουσιν ἀΐδιον ὕπαρξιν αἱ ἰδέαι αὗται, ὑψίστην ὕπαρξιν καὶ πραγματικότητα. Ἐν δὲ τῷ σταυρικῷ θανάτῳ τοῦ Θεανθρώπου εὗρε τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα πραγματοποιουμένην ἐπὶ τῆς γῆς τὴν ἰδέαν τῆς ὑπερτάτης δικαιοσύνης, τῆς ὁποίας τὴν πραγματοποίησιν προῃσθάνθη καὶ προεῖπεν ἐν τῇ Πολιτείᾳ αὐτοῦ ὁ Πλάτων: «οὕτω διακείμενος ὁ δίκαιος μαστιγώσεται, στρεβλώσεται, δεδήσεται, ἐκκαυθήσεται τὠφθαλμώ, τελευτῶν πάντα κακὰ καὶ παθὼν ἀνασχινδηλευθήσεται».[1]

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὁ ἐνθουσιασμὸς μεθ' οὗ ἀπεδέχθησαν τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἠγωνίσθησαν διὰ τὴν ἐξάπλωσιν αὐτοῦ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τοῦ μαρτυρικοῦ των θανάτου οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι, ὡς ὁ μάρτυς Ἰουστῖνος καὶ πλεῖστοι ἄλλοι. Οὗτοι εὑρόντες ἐν τῷ Χριστιανισμῷ τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν ματαίως προσεπάθουν νὰ ἀνεύρουν καὶ ἀνακαλύψουν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ φιλοσοφίᾳ, ἁπάσας τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἀφιέρωσαν εἰς τὴν προσπάθειαν διαδόσεως, ἀναπτύξεως καὶ φιλοσοφικῆς ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν διατυπώσεως τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστιανισμοῦ Πρὸ πάντων δ' ἀνέπτυξαν καὶ διετύπωσαν οἱ Ἕλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τὰ φιλοσοφικώτατα τῶν δογμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸ περὶ Τριάδος ἐν μονάδι καὶ τὸ περὶ Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου δόγμα. Καὶ ἐν τῇ προσπαθείᾳ των ταύτῃ, τὸ φιλοσοφικὸν πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων Πατέρων ἔδειξε τὴν αὐτὴν βαθύνοιαν, ὀξύνοιαν καὶ λεπτότητα, τὴν ὁποίαν παρατηροῦμεν καὶ ἐν τῇ πρὸ Χριστοῦ ἑλληνικῇ φιλοσοφίᾳ Ἀνεκινήθησαν δὲ καὶ διεσαφηνίσθησαν ἐν ἄλλῃ μορφῇ ἅπαντα τὰ φιλοσοφικὰ ζητήματα, περὶ ἃ ἠσχολοῦντο καὶ οἱ πρὸ Χριστοῦ Ἕλληνες φιλόσοφοι. Φιλοσοφικὰ δέ τινα ζητήματα, ἅτινα ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ φιλοσοφία εἶχε μὲν θίξει, χωρὶς ὅμως νὰ δυνηθῇ νὰ τὰ λύσῃ, στηριζομένη ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἔλυσεν ἡ φιλοσοφία τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων.

ΑΘΑΝ. ΓΡ. ΓΕΡΟΜΙΧΑΛΟΣ
Ὑφηγητὴς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

[1] Πλάτωνος Πολιτεία Β' 5.

Η ΑΦΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΠΤΩΚΟΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΕΒΡ. ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ

5 ΟΤΑΝ «ΕΚΟΥΣΙΩΣ» ΑΜΑΡΤΑΝΟΥΝ....

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους)

Ὁ ἔνοχος διὰ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ βάρος, τὸ πιέζον τὴν συνείδησίν του, κινδυνεύει νὰ ριφθῇ εἰς δύο ἐπικινδύνους σκοπέλους καὶ ἀκρότητας: ἀφ' ἑνὸς νὰ ἐξογκώσῃ τὸ πλῆθος τῶν παραπτωμάτων του εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε νὰ μὴ ἐλπίζῃ πλέον εἰς τὴν θείαν εὐσπλαχνίαν, ἀφ' ἑτέρου ὑπερβάλλων τὰ ὅρια καὶ τὸ μέτρον τῆς θείας συγκαταβάσεως νὰ διαπράττῃ σοβαρὰ ἀνομήματα προσθέτων ἐν πλήρει συναισθήσει ἁμαρτίας ἐπὶ ἁμαρτιῶν, ἐλπίζων ὅτι ὁ Θεὸς παρὰ ταῦτα δὲν θὰ τὸν ἐξουθενώσῃ. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς καταχρήσεις τὴν καλυτέραν ἀπάντησιν δίδει ἡ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴ θέτουσα τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἁμαρτωλὸν εἰς τὴν ὀρθήν του θέσιν.[1]

Ἡ βαρύτης τοῦ δευτέρου αὐστηροῦ χωρίου ἔγκειται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἁμαρτανόντων. «Ἁμαρτανόντων ἑκουσίως». Οὗτοι ἐπιδεινώνουν ἔτι μᾶλλον τὴν θέσιν των, διότι σπεύδουν ν' ἀποσχισθοῦν ἐν πλήρει γνώσει τῶν συνεπειῶν τοῦ τολμήματος. Ἡ φράσις «ἑκουσίως ἁμαρτανόντων» περικλείει δύο στοιχεῖα ἐξηγοῦντα τὴν ἐσκεμμένην καὶ προμελετημένην πρᾶξιν των. Τὸ διάβημά των δὲν εἶνε στιγμιαῖον ἢ ἐκ συναρπαγῆς, ἀλλὰ κυοφορεῖται (α) ἐν πλήρει συνειδήσει τοῦ κακοῦ καὶ ἐν πλήρει λειτουργίᾳ τῆς βουλήσεως, (β) ἐν τῇ εἰλημμένῃ ἀποφάσει περὶ ἀμετακλήτου ἐπιστροφῆς εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν. Ἡ βαρύτης τῆς πτώσεώς των ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἰουδαϊκὴν σκοπιὰν θεωρουμένη δὲν ἐδέχετο ἐπιείκειαν. Ἐπικαλούμεθα τὴν μαρτυρίαν Φίλωνος τοῦ Ἰουδαίου: «Τὸ ἑκούσιον, ἅτε βουλῇ καὶ προμηθείᾳ γενομένου, ἀνιάτους εἰς ἀεὶ κῆρας ἐνδέξεται».[2] Ἐπὶ πλέον ὡς ἐπιβαρυντικὰ στοιχεῖα ἔρχονται τρία γνωρίσματά των: «καταπατήσας τὸν υἱὸν τοῦ

---

[1] F. B. Meyer: The Way into the Holiest, p. 5; London 1950.
[2] De Post. Cain, 3.

Θεοῦ», «τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἡγησάμενον κοινόν», «τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας».

Ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ ἅπαξ διὰ παντὸς κατήργησε τὰς προγενεστέρας καὶ πᾶσαν μεταγενεστέραν θυσίαν. Τὸ ἰουδαϊκὸν τυπικὸν τὸ ὁποῖον εἶχε σημασίαν μέχρι τότε, ἐφ᾽ ὅσον προεικόνιζε τὸν ἐλευσόμενον Μεσσίαν καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο κατά τινα τρόπον ὡς πυξὶς προσανατολισμοῦ, ἅμα τῇ ἐνανθρωπήσει τοῦ Σωτῆρος ἠχρηστεύθη, συνεπῶς οὐδεμία ἄλλη ὑποκατάστατος θυσία μένει. Εἶνε ἡ Μία καὶ Μόνη εἰς τὸ διηνεκές. Ἂν ὅμως καὶ αὐτὴ περιφρονηθῇ τότε ὅ,τι μένει εἶνε - κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀποστόλου - «φοβερά τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους» (10,27). Συνεχίζουν οἱ Ἰουδαῖοι ἀκόμη νὰ ἐλπίζουν εἰς τὸν ἐξιλαστήριον χαρακτῆρα τῶν μωσαϊκῶν θυσιῶν καὶ ζητοῦν νὰ ἐπαναφέρουν τὴν σκιὰν καθ᾽ ἣν στιγμὴν ἐφάνη ὁ ἥλιος. Ἂν δὲν ἐννοοῦν νὰ σωθοῦν καθόλου. Ἂν ζητοῦν νὰ ἐξιλεωθοῦν χωρὶς τὸν Χριστὸν ἢ μὲ μέσα ἀντιτιθέμενα εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ Του ἔργου, ταχέως θ᾽ ἀντικρύσουν ἀπογοήτευσιν καὶ πικρίαν.

Ὁ ἱ. Θεοφύλακτος ὀρθῶς σχολιάζων παρατηρεῖ: «ὅρα δὲ πῶς οὐκ εἶπεν ἁμαρτόντων ἀλλ᾽ ἁμαρτανόντων, τουτέστιν ἐμμενόντων τῇ ἁμαρτίᾳ ἀμετανοήτως».[1]

Δὲν θέλουν δηλαδὴ μετὰ τὴν δημοσίᾳ γενομένην ἀποδοκιμασίαν τῆς προδοσίας των νὰ ζητήσουν συγγνώμην ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ᾽ ἐπιμένουν ἀνενδότως εἰς τὴν ἀρχικήν των πρόθεσιν. Καὶ εἶχε δίκαιον ὁ Μένανδρος λέγων ὅτι διὰ τοὺς τοιούτους ὁ νόμος τὸν ὁποῖον τόσον εὔκολα ἀρνοῦνται θὰ γίνη ὁ κατήγορος: «Νόμος φυλαχθεὶς οὐδὲν ἐστιν ἢ νόμος. Ὁ μὴ φυλαχθεὶς καὶ νόμος καὶ δήμιος».[2]

Πρῶτοι οἱ Ναυατιανοὶ παρεξήγησαν τὸ ρητὸν τοῦτο καὶ ἀπέκλεισαν πᾶσαν μετάνοιαν μετὰ τὸ Βάπτισμα: «Οἱ περὶ Ναυάτον τὸ ρητὸν παρεξηγούμενοι, ἐδογμάτιζον ὅτι οἱ ἅπαξ μετὰ τὸ βάπτισμα εἰς ἁμάρτημά τι περιπεσόντες καὶ μετανοήσαντες, οὐκέτι δύνανται σωτηρίας τυχεῖν, εἰ μὴ ἀναβαπτισθεῖεν», κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εἰρηναίου.[3]

Τὸ ἔσχατον αὐτὸ στάδιον τῆς ἠθικῆς ἀναλγησίας, καθ᾽ ἥν ψυχὴ ἐθελοκάκως ἀπαρνεῖται καὶ διωθεῖ πᾶσαν σωτήριον ἐπενέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ οὕτω καθιστᾶ δυσχερῆ τὴν ἀνόρθωσιν, δύναται ν᾽ ἀναπτυχθῇ ἑπομένως καὶ ὑπὸ τῶν ὑπὸ χάριν διατελούντων

---

[1] 125,252 ἐν ἑρμην. ρητοῦ. [2] ATTIC FRAGMENT 700.
[3] Κατὰ Αἱρέσεων 39. Ἴδε καὶ Εὐθ. Ζυγαβηνοῦ ἔ. ἀ.

ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἀκριβῶς ὅπως συνέβη τώρα καὶ εἰς τὴν ἐν Ρώμῃ Κοινότητα τῶν Ἑβραίων. Οἱ τοιοῦτοι παρὰ πάσας τὰς ἤδη ληφθείσας δωρεὰς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνδέχεται νὰ Τὸ ἐνυβρίζουν σαρκαστικῶς, νὰ πράττουν ὅλως ἀντίθετα τῆς ὑψηλῆς των κλήσεως καὶ τῶν κελευσμάτων τοῦ θείου Νόμου, ἀκόμη δὲ ἐνδέχεται καὶ νὰ ἐκπέσουν τῆς ἅπαξ παραδεδεγμένης πίστεως. Εἰς τοιαύτας ἐκτάκτους καταστάσεις τῆς νοσούσης ἠθικῆς ζωῆς ἐφαρμόζει ὁ ἀείμνηστος Β. Ἀντωνιάδης τὰ αὐστηρὰ προμνημονευθέντα χωρία τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς.[1]

Πάντοτε αἱ συνέπειαι τῆς ἁμαρτίας εἶνε θλιβεραὶ τόσον διὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν ὅσον καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν. Ὄχι μόνον διὰ τοὺς ἤδη ἀποστατήσαντας δὲν ἀπολείπεται πλέον θυσία πρὸς ἐξιλέωσιν, ἀλλὰ τὸ χειρότερον ἐπιφυλάσσεται φοβερά τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους» (ι' 27). Ἡ ἐκδήλωσις τῆς φοβερᾶς αὐτῆς κρίσεως εἶνε ἡ ἀναπότρεπτος ἔκφρασις τῆς θείας δικαιοσύνης. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐξηντλήθη. Ἂν ἐνταῦθα ὅσον καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Γραφῆς τονίζεται ἡ ἀγανάκτησις τοῦ Θεοῦ ζητοῦντος νὰ πατάξῃ τοὺς θρασέως ἐμπαίξαντας τὴν ἀνοχὴν καὶ τὴν ἀναβολὴν καὶ τὴν ἀτιμωρησίαν, ὡς θεία ἀποδοκιμασία, μῖσος καὶ βδελυγμία ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας πρέπει νὰ ἐκληφθῇ. «Ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε ὅπως ἡ ἰδική μας ὀργὴ ἐμπαθοῦς συγχισμένης καὶ τεταραγμένης διανοίας διὰ πράγματα παρὰ τὰς ἐπιθυμίας μας γενόμενα. Ἀλλ' εἶνε ἤρεμος, ἀπαθής, ἀόργητος καὶ δικαία ἀνταπόδοσις διὰ τολμηθέντα ἀνομήματα, δικαίως προκαλοῦντα ἀνάλογον τιμωρίαν διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἀνυπακοήν».[2] Ὁ Θεὸς μισεῖ καὶ ἀπεχθάνεται τὸ κακὸν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος. Ἂν ὅμως ἐνίοτε συγκρατῇ τὴν ὀργήν Του, τοῦτο γίνεται διὰ νὰ μᾶς συγκινήσῃ, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ νέας εὐκαιρίας ἀνανήψεως. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἂς μὴ λησμονῆται ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ χρόνου παρὰ τῷ Θεῷ καὶ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ δὲν εἶνε ἡ αὐτή. Ἐνῷ ἁμαρτία καὶ τιμωρία βαδίζουν παραλλήλως, ὅμως ἡ πεῖρα καὶ ἡ ἐκδήλωσις τῆς τελευταίας δὲν εἶνε πάντοτε ἄμεσος καὶ ἐγγύς. Οὕτω ἐνῷ ὁ Θεὸς προεῖπεν εἰς τὸν Ἀδὰμ ὅτι μόλις θὰ φάγῃ τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν εὐθὺς θ' ἀποθάνῃ, ὅμως ὁ Ἀδάμ ἔζησε 930 ἔτη. Καὶ τοῦτο διότι ἡ τιμωρία ἠκολούθησε τὸ χρονικὸν μέτρον τοῦ Θεοῦ οὐχὶ δὲ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ποινικὴ αὕτη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ θεμελιῶδες ἄρθρον

---

[1] Ἐγχειρίδιον κατὰ Χρ. ἐ. ἀ. 1,224 - 227.

[2] R. HOOKER : THE ECCLESIASTICAL POLICY, VI, v, 4.

τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Ὁ ἀπόστολος εἶχεν ὑπενθυμίσει εἰς τοὺς ἀναγνώστας του τὶ εἶχον διδαχθῆ ἐπὶ τοῦ προκειμένου (ϛ΄ 4-6). Ἰδοὺ τώρα ὅτι ἐπανέρχεται διὰ ν' ἀποδείξῃ πόσον συνεπὴς εἶνε ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς εἶχε πρὸ πολλοῦ προειδοποιήσει τὸν λαόν Του: «Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξερευνήσω τὴν Ἱερουσαλὴμ μετὰ λύχνου καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς καταφρονοῦντας ἐπὶ τὰ φυλάγματα αὐτῶν....» (Σοφ. α΄ 12). Ἰδοὺ ὅτι ἔρχεται νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ὑπόσχεσίν Του.

Σπανίως ἡ Π. Διαθήκη ἐχρησιμοποίησε τόσην αὐστηρὰν γλῶσσαν διὰ παραβάτας ὅσον εἰς παρεπόμενα χωρία, εἰλημμένα διαδοχικῶς ἐκ τῆς Π. Δ. (Ησ. κϛ, ΙΙ. Δευτ. ιγ΄ 9. ιζ΄ 7. λβ, 35,36. ψαλ. 135, 14). Ὀλίγα ἁμαρτήματα ἐτιμωροῦντο διὰ θανάτου. Μεταξὺ τῶν ὀλίγων ἦτο καὶ ἡ ἀποστασία ἀπὸ τοῦ Νόμου. Ὁ ἀπόστολος ἐφαρμόζει τὴν βαρύτητα τῆς πράξεως καὶ εἰς τοὺς ἀποστάτας τῆς ἐν Ρώμῃ κοινότητος, οἵτινες παρ' ὅλην τὴν πλουσίαν πεῖραν τῆς θείας παρουσίας εἰς τὴν θρησκευτικήν των ζωὴν καὶ τῶν ἄλλων δωρεῶν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ὅμως θέλουν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Πίστιν. Ἀξιανάγνωστα εἶναι ὅσα λέγει σχετικῶς ὁ ἱ. Δαμασκηνός: «Ποιεῖ ὁ Θεὸς ἀγαθὰ ἅπαντα ἃ ποιεῖ. Ἕκαστος δὲ ἐξ οἰκείας προαιρέσεως καλός τε καὶ κακὸς γίνεται. Εἰ καὶ τοίνυν ἔφη ὁ Κύριος «συνέφερε τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη (Μαρ. ιδ΄ 21), οὐ τὴν οἰκείαν κτίσιν κακίζων ἔλεγεν, ἀλλὰ τὴν ἐξ οἰκείας προαιρέσεως καὶ ῥαθυμίας ἐπιγενομένην τῷ κτίσματι αὐτοῦ κακίαν. Ἡ γάρ τῆς οἰκείας γνώμης ῥαθυμία ἄχρηστον αὐτῷ τὴν τοῦ Δημιουργοῦ εὐεργεσίαν ἐποίησεν. Ὥσπερ ἂν εἴ τις πλοῦτον καὶ ἀρχὴν παρὰ τοῦ βασιλέως ἐγχειρισθείς, τυραννήσει τὸν εὐεργέτην ὃν ἀξίως χειρωσάμενος τιμωρήσεται, εἰ μέχρι τέλους τῇ τυραννίδι κατίδοι τοῦτον ἐναπομένοντα» (Ἔκδοσις Ὀρθ. Πίστεως κεφ 21).

Τὸ σφάλμα πολλῶν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐνεστώσης ἠθικῆς τάξεως ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῆς ἀνοχῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔγκειται εἰς τὴν παρεξηγημένην ἀντίληψιν τῆς μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ ἐν σχέσει μὲ τὰς παραβάσεις τῶν δημιουργημάτων Του. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοηθῇ ἡ μεγαλειώδης καὶ μυστηριώδης σιωπὴ τοῦ Θεοῦ (ψαλ. 21-22), ἡ ὁποία εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἀπάντησις τοῦ Οὐρανοῦ εἰς τὴν ἀνομίαν τῆς γῆς καὶ τὴν ἀποστασίαν. Ἀλλὰ διατὶ ὑπομένει ὁ Θεὸς καὶ μακροθυμεῖ; Ἡ ἀπάντησις εἶνε ὅτι ὄχι διότι εἶνε ἀδιάφορος ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ διότι ὡς Θεὸς ἔχει θέσει ὡρισμένους ὅρους διὰ τὴν βαθμιαίαν διαπαιδαγώγησιν καὶ διόρθωσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀναστολὴ τῆς τιμωρίας σημαίνει ἀνανέωσιν τῆς προθεσμίας πρὸς μετάνοιαν, ἡ ὁποία ἴσως νὰ συνέβη καὶ μὲ τοὺς Ἑβραίους τῆς ἐπιστολῆς, ἄλλως ἡ τιμωρία των θὰ ἔπρεπε νὰ συντελεσθῇ. «Ἡμῶν ἁμαρτανόντων, οὐκ ἄδικος ἔστιν ἐπιφέρων τὴν ὀργήν. Καὶ μετανοοῦσι συγχωρῶν, νικητὴς τῆς ἡμετέρας κακίας ἀναδείκνυται. Οὐκ ἐπὶ τούτῳ δὲ ἡμεῖς ἁμαρτάνομεν, ἀλλ' ὅτι οὕτως ἀποβαίνει τὸ πρᾶγμα. Ὥσπερ, ἐὰν κάθηταί τις ἐργαζόμενος, φίλος δέ τις ἐπιστῇ, φησὶν ὅτι, Ἵνα μηδὲ σήμερον ἐργάσωμαι, παρεγένετο ὁ φίλος. Ὁ μὲν οὖν φίλος οὐχ ἵνα μὴ ἐργάσηται παρεγένετο, οὕτω δὲ ἀπέβη. Ἀσχολούμενος γάρ περὶ τὴν τοῦ φίλου ὑποδοχὴν οὐκ ἐργάζεται».[1]

Παρ' ὅλας τὰς ἀποπείρας τῶν ἄκρως αὐστηρῶν νὰ εὕρουν ἐνταῦθα βάσιν ἀποκλεισμοῦ μετανοίας, ἡ ἐπικρατήσασα ἀντίληψις ἦτο ὅτι δὲν ἀποκλείεται ἡ ὁδὸς τῆς ἐπιστροφῆς καὶ συγγνώμης εἰς τὸν ἁμαρτωλόν, ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἀποστάτην. Ἁπλούστατα οὗτοι δὲν θὰ εὕρουν τὴν σωτηρίαν των ἔξω τοῦ Χριστοῦ, περιπλανώμενοι ὅμως οὗτοι εἰς ἄλλα συστήματα ταχέως θὰ εὑρεθοῦν εἰς τὸ κατάντημα νὰ τὸν λησμονήσουν.[2] Ἂν δὲ τὸ ὕφος τοῦ ἀποστόλου εἶνε τόσον κατηγορηματικόν, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἔχει ἐμπρός του τελικὴν καὶ ὁριστικὴν ἀποστασίαν. Πεισμόνως οὗτοι ἀπορρίπτουν τὸν Χριστόν, τὴν μόνην ὁδὸν τῆς σωτηρίας καὶ αἰωνίου ζωῆς. Αὐτὸ εἶνε τὸ ἁμάρτημά των. Οὐδεμία ἄλλη θυσία ὑπολείπεται διὰ τοιαῦτα ἁμαρτήματα. Ἄλλος Χριστὸς δὲν θὰ ἔλθῃ διὰ νὰ τοὺς σώσῃ. Ἁμαρτάνουν ἐναντίον τῆς μόνης ἀπομενούσης θεραπείας καὶ εὐκαιρίας.[3]

Ὁ ἱ. Χρυσόστομος παρατηρεῖ ὅτι ἐνταῦθα ἀποκλείεται τὸ δεύτερον λουτρὸν τοῦ βαπτίσματος: «Οὐ τὴν μετάνοιαν ἀναιρεῖ, ἢ τὸν διὰ μετανοίας ἐξιλασμόν. Οὐδὲ ὠθεῖ καὶ καταβάλλει διὰ τῆς ἀπογνώσεως τὸν ἐπταικότα. Οὐχ οὕτως ἐχθρός ἐστι τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας. Ἀλλὰ τί; Τὸ δεύτερον ἀναιρεῖ λουτρόν».[4] Ὁ δὲ ἱ. Θεόδωρος Μοψουεστίας ἐπίσης διαβλέπει ἐπίμονα ἀμετανοησίαν: «Οὐδὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος βίου τὴν μετάνοιαν ἀναιρεῖ, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι τότε συγχώρησιν τὸν ἐπὶ τοῦ πταίειν ἐνταῦθα μεμνηκότα καὶ μηδεμίαν ἐπὶ τὸ πταίειν δεξάμενον αἴσθησιν, ἀλογία τινι μετὰ πολλῆς τῆς ἡδονῆς ἅπαν ἐπιτελοῦντα ἁμάρτημα».[5]

(Συνεχίζεται)

† Ἀρχιμ. ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ ΤΙΜΙΑΔΗΣ

---

[1] Ἰωάν. Δαμ.: Ἐκδ. Ὀρ. Πίστεως κεφ. ιθ'. [2] J. Tixeront I, 99.
[3] M. Henry: An Exposition of the O & N. T Vol. 9,573.
[4] Migne G. P. 63,143; Cf. Theodoretus 82,753.
[5] N. T. Commentarium (Edit. Otto Fritzsche) p. 170; Turici, 1847.

Η "ΑΓΙΑ ΣΚΕΠΗ" ΤΗΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 2415.
Διεκπ. 110 — Ἀθήνησι τῇ 31.10.1952

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 701

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 21ης λήγοντος μηνὸς ἤκουσε τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου αὐτῆς εἰσηγουμένου, ὅπως ἡ ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀγομένη τῇ 1η Ὀκτωβρίου, συμπανηγυρίζηται τῇ 28η αὐτοῦ, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τελουμένην Ἐθνικὴν ἑορτήν, δεδομένου ὅτι τὸ Ἔθνος ἡμῶν ἀνέκαθεν συνέδεσεν τὰ μεγάλα αὐτοῦ ἐθνικὰ γεγονότα μετὰ Θρησκευτικῶν ἐκδηλώσεων, καὶ δὴ καὶ μάλιστα ἑορταστικῶς ἀπέδωκε τὰ εὐχαριστήρια αὐτοῦ εἰς τὴν Ὑπέρμαχον Στρατηγόν, τὴν ἀείποτε προστατεύσασαν καὶ σωτηρίῳ σκέπῃ σκεπάσασαν τὸ εὐσεβὲς τῶν Ἑλλήνων Γένος.

Ἡ εἰσήγησις αὕτη τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου ὁμοφώνως ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἥτις λαβοῦσα γνῶσιν εἰδικῆς «Ἀκολουθίας τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας», ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ σκοπῷ καταρτισθείσης, ἐνέκρινεν αὐτήν.

Τὴν ὡς ἄνω ἀπόφασιν αὐτῆς ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀνακοινοῦσα ὑμῖν διὰ τῆς παρούσης ἐγκυκλίου, ἔγνω, ὅπως παρακαλέσῃ ὑμᾶς, ἵνα, δι' ὧν ὑμεῖς ἠθέλατε κρίνει μέσων, μεριμνήσητε ὅπως γνωσθῇ τῷ ἱερῷ Κλήρῳ καὶ τῷ εὐσεβεῖ ποιμνίῳ τῆς καθ' ὑμᾶς Ἐπαρχίας ὁ κατὰ τὸ ἐλευσόμενον ἔτος συνεορτασμὸς τῆς Ἁγίας Σκέπης μετὰ τῆς Ἐθνικῆς ἑορτῆς τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ τρέχοντος ἔτους ἐν τῇ Ἁγιωτάτῃ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν.

Πρὸς δὲ τούτοις παρακαλεῖ ὑμᾶς, ὅπως μερίμνῃ ὑμῶν ἀποκτήσωσιν ἅπαντες οἱ ἱεροὶ ναοὶ καὶ αἱ Ἱεραὶ Μοναὶ τῆς καθ' ὑμᾶς Ἐπαρχίας, τὴν καλλιτεχνικῶς ἐκτυπωθεῖσαν Ἱερὰν «Ἀκολουθίαν τῆς Ἁγίας Σκέπης» πρὸς πανηγυρικὸν θρησκευτικοεθνικὸν ἑορτασμὸν τῆς ἱστορικῆς ἐπετείου τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ἡμέραν ἐπ' ἐσχάτων ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Ἔθνος εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Θεοτόκον ἀνέθηκαν τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος.

† Ὁ Ἀθηνῶν ***Σπυρίδων***. Πρόεδρος. † Ὁ Μυτιλήνης ***Ἰάκωβος***. † Ὁ Βερροίας καὶ Ναούσης ***Ἀλέξανδρος***. † Ὁ Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως ***Χρυσόστομος*** † Ὁ Σάμου Ἰκαὶ καρίας ***Εἰρηναῖος***. † Ὁ Σερρῶν καὶ Νιγρίτης ***Κωνσταντῖνος***. † Ὁ Λαρίσης ***Δωρόθεος***. † Ὁ Σύρου, Τήνου κ.λπ. ***Φιλάρετος***. † Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ***Γερμανός***. † Ὁ Ζακύνθου ***Χρυσόστομος***

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ἀρχιμ. ***Χρυσόστομος Θεμελῆς***

*
* *

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣ)ΝΙΚΗΣ
Ἀριθ. Πρωτ. 2375 — Ἐν Θεσ)νίκῃ τῇ 3.12.52

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 73

Πρὸς
τοὺς Εὐλαβεστάτους Ἐφημερίους
τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτης Μητροπόλεως

Εὐχαρίστως ἀγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιθυμοῦσα ὅπως τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν Ἑορτὴν τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, συνδέσῃ μετὰ θρησκευτικοῦ γεγονότος, σχέσιν ἔχοντος πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ, διὰ τῆς προστασίας καὶ σκέπης τῆς ὁποίας τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Ἔθνος κατήγαγε θριαμβευτικὰς καὶ ἐνδόξους νίκας ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ κατὰ τὸ ἔτος 1940 - 1941, ἀπεφάσισεν ὅπως κατὰ τὴν Ἐθνικὴν Ἑορτὴν τῆς 28ης Ὀκτωβρίου ἑκάστου ἔτους πανηγυρίζεται καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, πρὸς τιμὴν καὶ εὐγνωμοσύνην τῆς Ὑπερμάχου τοῦ Γένους ἡμῶν Στρατηγοῦ, Ἥτις ἀεὶ σκέπει καὶ λυτροῦται τὸ Ἑλληνικὸν Γένος ἀπὸ δυσχερῶν περιστάσεων καθὼς ἀκραδάντως, ὀρθῶς καὶ δικαίως, πιστεύει ὁ εὐσεβὴς καὶ ἡρωϊκὸς Ἑλληνικὸς Λαός.

Ταῦτα μετὰ χαρᾶς γνωρίζοντες ὑμῖν, παραγγέλλομεν ὅπως, σὺν Θεῷ, ἀπὸ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου τοῦ προσεχοῦς ἔτους ἄρξησθε ἑορτάζοντες ἐν πάσῃ δυνατῇ πανηγυρικῇ λαμπρότητι τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καθιερωθεῖσαν ἱερὰν ἑορτήν, κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκδοθεῖσαν Ἱερὰν Ἀκολουθίαν, ἧς ἀντίτυπα δέον ὅπως ἀπὸ τοῦδε προμηθευθῆτε ἐκ τῶν Γραφείων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Πρὸς Θεὸν εὐχέτης
Ὁ Μητροπολίτης
Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΤΑ «ΚΑΛΛΙΣΤΕΙΑ»

Μὴ ἐπιτευχθείσης τῆς ἐγκαίρως συσταθείσης ὅπου ἔδει ματαιώσεως τῶν καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὀργανωθέντων διὰ τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων «Καλλιστείων» ὁ Π. Μητροπολίτης ἡμῶν ἐδημοσίευσεν εἰς τὸν τύπον ἀνακοίνωσιν διὰ τὸν Λαὸν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὰς Ὀρθοδόξους τὸ θρήσκευμα Ἑλληνίδας, αἵτινες εἶχον ἐκλεγῆ καὶ προκριθῆ ὅπως μετάσχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ τῶν «Καλλιστείων». Ἥ τε ἀνακοίνωσις καὶ ἡ ἐπιστολὴ ἔχουσιν ὡς κάτωθι :

Ἐκφράζω τὴν βαθυτάτην μου θλίψιν καί τὴν μεγάλην μου πικρίαν, διότι, παρὰ τὰς θερμὰς καὶ ἐπανειλημμένας συστάσεις μου καὶ ἐκκλήσεις καὶ παρακλήσεις, τὰ τόσον θίγοντα τὴν Κοινωνίαν ἡμῶν «Καλλιστεῖα», ὄχι μόνον δὲν ἐματαιώθησαν καθὼς ἔπρεπε, ἀλλ' ἔρχονται νὰ βεβηλώσουν τὴν μεγάλην Χριστιανικὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ τὴν νύκτα τῶν Χριστουγένων δι' εἰδικῆς «ἑορτῆς» κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐκλεγῇ ὁριστικῶς ἡ «Νύμφη τοῦ Θερμαϊκοῦ».

Κατὰ τὴν ἁγίαν καὶ φωτοφόρον ταύτην νύκτα τῆς εἰκοστῆς τετάρτης πρὸς τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Δεκεμβρίου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστιανικὸς κόσμος καὶ μάλιστα ὁ Ὀρθόδοξος μαζὺ μὲ τὰς λοιπὰς γνωστὰς θρησκευτικὰς καὶ εὐλαβεῖς ἐκδηλώσεις του, θὰ ἔχῃ καὶ αὐστηρὰν νηστείαν, μία μερὶς «Χριστιανῶν» θὰ ἔχῃ «Καλλιστεῖα», πλαισιούμενα ἀπὸ διασκέδασιν καθαρῶς κοσμικήν, μὲ χοροεσπερίδα καὶ δεῖπνον—

οὐχὶ βεβαίως νηστήσιμον—ἀλλὰ μὲ «θαυμάσιον καὶ πλούσιον μενού», διὰ τὸ ὁποῖον ἕκαστος συνδαιτυμὼν θὰ καταβάλη ἑκατὸν δέκα χιλιάδας δραχμάς.

Ἀπὸ τοὺς «Χριστιανοὺς» αὐτοὺς τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων, θὰ παρoραθῇ ὁ «Ἀστὴρ τῆς Βηθλεέμ», διὰ να μεσουρανήση πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των ἕνας ἀστὴρ γυναικείας καλλονῆς καὶ δὲν θὰ δεχθῇ τοὺς στοχασμοὺς τῆς εὐλαβείας των ἡ Ἀειπάρθενος Μητέρα τοῦ Σωτῆρος μας, τὸ σύμβολον καὶ πρότυπον τῆς ἁγνότητος καὶ τῆς σεμνότητος τῆς Χριστιανῆς Ἑλληνίδος, διὰ νὰ ἐξυμνηθῇ ἡ καλλονὴ γυναικὸς ἢ γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι, ἐντὸς κλειστῆς αἰθούσης Ξενοδοχείου, θὰ δείξουν τὰ σχεδὸν γυμνὰ σώματά των εἰς πάντα ἐνδιαφερόμενον καὶ πληρώνοντα καὶ τῶν ὁποίων προκλητικαὶ φωτογραφίαι, ἐπὶ μῆνας τώρα, ἐπεδείχθησαν διὰ τῶν ἐφημερίδων κατὰ τρόπον ἀξιοθρήνητον!

Πέποιθα ὅτι πάντες οἱ πιστοὶ καὶ σεβόμενοι ἑαυτοὺς καὶ τὰς παραδόσεις μας Ἕλληνες καὶ Ἑλληνίδες, ἀποδοκιμάζοντες τὴν εἰδωλολατρικὴν ταύτην ἑορτήν, χάριν τῆς ὁποίας οἱ διοργανωταί της βεβηλώνουν κατὰ τρόπον πρωτοφανῆ τὰ «Χριστούγεννα», θὰ ἀπόσχωσι πάσης ἀναμίξεως ἢ ἐμφανίσεως εἰς τὰ «Καλλιστεῖα» τῆς νυκτὸς τῶν Χριστουγέννων καὶ εὔχομαι εἰς αὐτούς, μετὰ πατρικῆς ἀγάπης, καλὰ Χριστούγεννα, χαρούμενα καὶ πραγματικῶς εὐτυχῆ, ἐν ἀγάπῃ καὶ πίστει Χριστοῦ, ἐν εὐλαβείᾳ πρὸς τὴν Παρθένον, ἐν ἱερῷ καὶ ἀρρήκτῳ συνδέσμῳ πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια τῆς εὐλογημένης ἡμῶν Φυλῆς.

† Ὁ Θεσ)νίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Παιδί μου,

Μὲ πολλὴν θλίψιν εἰς τὴν καρδίαν μου δι' ὅσα σχεδιάζονται νὰ γίνουν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων, αἰσθάνομαι, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, τὴν ἀνάγκην, ὅπως ζητήσω καὶ ἀπὸ σὲ νὰ βοηθήσῃς εἰς τὸ νὰ ματαιωθῇ ἡ ἑτοιμαζομένη διὰ τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων εἰδωλολατρικὴ ἑορτὴ τῆς ἐκλογῆς τῆς «Νύμφης τοῦ Θερμαϊκοῦ».

Εἶναι φοβερὸν ὅτι κατὰ τὴν ἁγίαν καὶ φωτοφόρον αὐτὴν νύκτα, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστιανικὸς κόσμος καὶ μάλιστα ὁ Ὀρθόδοξος, μαζὶ μὲ τὰ λοιπὰς γνωστὰς θρησκευτικὰς ἐκδηλώσεις του, θὰ ἔχῃ καὶ αὐστηρὰν νηστείαν, μερικοὶ «Χριστιανοὶ» θὰ ἔχουν «Καλλιστεῖα», πλαισιούμενα ἀπὸ διασκέδασιν καθαρῶς κοσμικὴν μὲ χοροεσπερίδα καὶ τραπέζι, τὸ ὁποῖον θὰ ἔχῃ «θαυμάσιον καὶ πλούσιον μενοῦ».

Εἰς τὴν διασκέδασιν αὐτήν, ἀντὶ τοῦ Ἄστρου τῆς Βηθλεέμ, θὰ ἐμφανισθῇ τὸ ἄστρον μιᾶς γυναικείας καλλονῆς καὶ ἀντὶ τῆς Παναγνου καὶ Ἀειπαρθένου Μητρὸς τοῦ Σωτῆρος, θὰ ἐξυμνηθῇ μία γυναίκα διὰ τὴν ὡραιότητά της, ἡ ὁποία, πρὶν κηρυχθῇ «Νύμφη τοῦ Θερμαϊκοῦ» καὶ «Βασίλισσα τῆς καλλονῆς», θὰ ἔχῃ παρελάσῃ σχεδὸν γυμνή, ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτούς, οἱ ὁποῖοι θὰ τὴν κρίνουν καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι «ἐνδιαφέρονται» νὰ τὴν ἰδοῦν καὶ οἱ ὁποῖοι θὰ ἔχουν εἰδικῶς δι᾿ αὐτὸ πληρώσῃ, ἀδιάφορον τὶ εἴδους ἄνθρωποι θὰ εἶναι.

Ὄργανον ὅλης αὐτῆς τῆς ἀξιοθρηνήτου ἐπιχειρήσεως θά εἶσαι καὶ σύ, ἡ ὁποία, ἐνῷ θὰ χάσῃς πολλά, χωρὶς νὰ κερδίσῃς κατ᾿ οὐσίαν τίποτε, θὰ συντελέσῃς εἰς τὸ νὰ βεβηλωθῇ ἡ νύχτα καὶ ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ νὰ σκανδαλισθῇ καὶ πικρανθῇ ἡ μεγάλη πλειονότης τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὁ ὁποῖος μένει πιστὸς εἰς τὰς ὡραίας παραδόσεις τῆς Θεοσεβοῦς Φυλῆς μας. Ἂν ἤξευρες τὸ μεγάλο κακὸ ποὺ ἔχουν ἕως τώρα κάμει αἱ δημοσιεύσεις εἰς τὰς Ἐφημερίδας τῶν σχεδὸν γυμνῶν φωτογαφιῶν τῶν ὑποψηφίων «νυμφῶν», θὰ ἐλυπεῖσο διὰ λογαριασμόν σου καὶ θὰ ᾐσθάνεσο ζωηρὰς τὰς τύψεις τῆς συνειδήσεως.

Βοήθησε, τοὐλάχιστον, τὴν τελευταίαν ὥραν, νὰ μὴ ὁλοκληρωθῇ ὁ ἐξευτελισμὸς τῆς Ἑλληνικῆς γυναικείας σεμνότητος καὶ ὁ ἰδικός σου προσωπικὸς ἐξευτελισμὸς καί, τὸ σπουδαιότερον, βοήθησε νὰ μὴ βεβηλωθῇ ἡ ἁγία ἑορτὴ τῶν Χριστουγένων.

Κάμνω ἔκκλησιν εἰς τὴν Χριστιανικήν σου πίστιν καὶ εἰς τὰ Ἑλληνοχριστιανικά σου αἰσθήματα καὶ σὲ παρακαλῶ θερμῶς, διὰ τὸ Χριστιανικὸν βάπτισμα ποὺ ἔχεις καὶ σὺ λάβῃ, διὰ τὸ Ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Παναγίας Παρθένου, νὰ μὴ πάρῃς μέρος εἰς τὸν «Διαγωνισμὸν» καὶ νὰ μὴ παρουσιασθῇς καθόλου εἰς τὰ «Καλλιστεῖα».

Μὴ διστάζῃς νὰ πάρῃς τὴν θεάρεστον αὐτὴν ἀπόφασιν, ἡ ὁποία θὰ σὲ ἐξυψώσῃ καὶ θὰ σὲ σώσῃ. Ἀκόμη δὲν εἶναι ἀργά.

Μὲ εὐχὰς ἐν Χριστῷ

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἄρχοντος τῆς εἰρήνης.

Ἓν ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικά, διὰ τῶν ὁποίων οἱ προφῆται περιέγραφον τὸν προσδοκώμενον Χριστὸν καὶ τὴν ἐποχήν του ἦτο τὸ τοῦ ἄρχοντος τῆς εἰρήνης, διὰ δὲ τοὺς Μεσσιανικοὺς χρόνους ἔλεγον, ὅτι κατ' αὐτοὺς «οὐ λήψεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν» (Ἡσ. 2, 4). Ὅπως ὁ ἱερεὺς Μελχισεδέκ, ὁ τύπος τοῦ μέλλοντος Μεσσίου, εἶναι καὶ ὁ Χριστὸς «βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστιν βασιλεὺς τῆς εἰρήνης». (Ἑβρ. 7, 2). Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν πολλάκις χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν ἱερῶν συγγραφέων τῆς Κ. Διαθήκης «Θεὸς τῆς εἰρήνης» ὅπως λόγου χάριν εἰς τὰς φράσεις. «Ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν, αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει, ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ καὶ ἑξῆς. (Ρωμ. 15, 33 1 Θεσσ. 5,23. Ρωμ. 16,20. Ἑβρ. 13, 20). Αὐτὴν τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς ἐξήγγειλαν καὶ οἱ ἄγγελοι ἐπὶ τῇ γεννήσει τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ εἰρήνη λοιπὸν ἀποτελεῖ βασικὸν στοιχεῖον μιᾶς ἰδεώδους χριστιανικῆς κοινωνίας καὶ ταύτην τὴν εἰρήνην ἦλθεν, ἵνα φέρῃ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ λαῶν ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, ὁ Μεγας Εἰρηνοποιὸς Χριστός. Ἐν τούτοις ἡ εἰρήνη οὐδόλως βασιλεύει μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν κρατῶν καὶ λαῶν. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς γῆς ὑπάρχει ἤδη πόλεμος, οἱ φοβεροὶ δὲ ἐξοπλισμοὶ ὅλων τῶν Χριστιανικῶν κρατῶν μαρτυροῦσιν, ὅτι καθήμεθα ἐπὶ βράζοντος ἡφαιστείου, ὅτι οὐχὶ ὁ Χριστός, ὁ ἄρχων τῆς εἰρήνης, ἀλλ' ὁ δαίμων, ὁ ἄρχων τοῦ μίσους καὶ τῶν διαιρέσεων, βασιλεύει ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ τὸ τρομερὸν εἶναι, ὅτι ὁ δαιμων ἔχει ἐπιφέρῃ τοιαύτην σύγχυσιν καὶ διαστροφὴν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, ὥστε αἱ χῶραι, αἱ πέραν τοῦ παραπετάσματος, αἱ ὁποῖαι διδάσκουσιν ὡς τὴν μεγίστην ἀρετὴν τῶν κομμουνιστῶν τὸ μῖσος κατὰ τῶν μὴ κομμουνιστῶν, αὗται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ὠργάνωσαν ἐν Βιέννῃ παγκόσμιον συνέδριον εἰρήνης (!). Ἀλλ' ἐν ὅσῳ συμβαίνουν τὰ παράδοξα ταῦτα οὐδέποτε θὰ ἑορτάσωμεν εἰρηνικὰ Χριστούγεννα, οὐδέποτε θὰ ἡσυχάσωμεν ἐπὶ τοῦ ταραχώδους καὶ ἁμαρτωλοῦ πλανήτου μας. Ὁ Χριστός, ὁ μέγας εἰρηνοποιός, ὁ χορηγὸς τῆς πραγματικῆς εἰρήνης, ἦλθεν, ἵνα μεταμορφώσῃ τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, ὥστε νὰ ζῶσιν οὗτοι ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ. Καὶ τοῦτο θὰ πραγματοποιηθῇ μόνον, ὅταν ὁ Χριστὸς ἀποτελεῖ τὴν ζωὴν καὶ πνοὴν παντὸς ἔργου καὶ λόγου μας, πάσης σκέψεως καὶ διαθέσεώς μας. Αἱ Ἐκκλησίαι ἀδιαλείπτως δέονται «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου». Θὰ ἐκλείψουν ἆρά γε ποτὲ οἱ πόλεμοι; Εἴθε ὁ Κύριος διὰ τῶν ἀνεξερευνήτων αὐτοῦ ὁδῶν νὰ ἐπιβάλῃ τὴν εὐλογημένην καὶ πολύολβον εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς, διότι οἱ ἄνθρωποι μόνοι των εἶναι ἀδύνατον νὰ εἰρηνεύσωσιν. Καὶ ὅταν βασιλεύσῃ διαρκῶς ἡ εἰρήνη, τότε μόνον θὰ αἰσθανθῶμεν πραγματικῶς τὸν ὑπέροχον ἐκεῖνον ἀγγελικὸν ὕμνον: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Αἱ μεγάλαι ἑορταὶ καὶ οἱ πτωχοί.

Αἱ ἅγιαι ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων, ὅπως καὶ τοῦ Πάσχα καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων ἑορτῶν, ἔχουν ἀφ' ἑαυτῶν τοιαύτην θείαν δύναμιν καὶ γοητείαν, ὥστε καὶ οἱ πλέον πικραμένοι καὶ καταβεβλημένοι ἐκ τῆς ζωῆς, νὰ αἰσθάνωνται κατ' αὐτὰς χαρὰν καὶ φῶς εἰς τὰς καρδιας των. Ἐνθυμοῦμαι διήγησιν ξένου δημοσιογράφου, καθ' ἣν εἰς ἓν στρατόπεδον συγκεντρώσεως οἱ ἐγκάθειρκτοι εἶχον γίνῃ ἀπὸ τὰς στερήσεις καὶ τὰ καταναγκαστικὰ ἔργα σκελετοί, φάσματα ρακένδυτα, φυματικοί, ἀσθενικοὶ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ σταθῶσιν εἰς τοὺς πόδας των ἀλλὰ τὸν πλεῖστον καιρὸν διήρχοντο κατάκοιτοι εἰς τὰς κλίνας των. Κατὰ τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων μία ὁμὰς ἐξ αὐτῶν συνεκεντρώθη εἰς τὴν γωνίαν τοῦ ἀπεράντου κοιτῶνος—ἀποθήκης καὶ ἤρχισε νὰ ψάλλῃ μὲ ἀδύνατον ἀλλὰ γλυκεῖαν καὶ ἤρεμον φωνὴν τὸν γνωστὸν Χριστουγεννιάτικον ὕμνον «νὺξ ἱερά, νὺξ ἁγία» τὸν ποιηθέντα ὑπὸ τοῦ Mohr καὶ μελοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ Fr. Gruber. Τότε αὐτομάτως ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ σκελετωμένοι ἐγκάθειρκτοι ἤρχισαν νὰ κινῶνται, νὰ σηκώνωνται ὅλοι καὶ νὰ ψάλλωσι μὲ ὅσην φωνὴν γλυκυτέραν ἠδύναντο τὸν ὡραῖον καὶ παθητικώτατον ἐκεῖνον ὕμνον τῶν Χριστουγέννων. Τὰ πρόσωπά των ἀνεζωογονήθησαν καὶ ἡ χαρὰ καὶ τὸ θάρρος ἔλαμψαν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν των. Τὸ φῶς τῆς πίστεως, τὸ φῶς τῆς ἁγίας ἡμέρας, ἐφώτισε καὶ ἐθέρμανε τὰς καρδίας των. Καὶ οἱ πτωχοὶ λοιπὸν καὶ οἱ ἀπόκληροι τῆς ζωῆς θὰ αἰσθανθῶσι τὴν χαρὰν τῶν Χριστουγέννων. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ. Οἱ πτωχοὶ οὗτοι, οὓς ὁ Κύριος ἐχαρακτήρισεν «ἀδελφούς του ἐλαχίστους» εἶναι καὶ ἀδελφοί μας καὶ ἔχομεν χρέος νὰ δείξωμεν πάντοτε μέν, ἰδίως ὅμως τώρα κατὰ τὰς ἑορτάς, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν στοργήν μας, βοηθοῦντες αὐτοὺς κατὰ τὰς δυνάμεις μας. Τί θεῖον θέαμα, νὰ εἶχεν ἕκαστος εὔπορος Χριστιανὸς κατὰ τὰ Χριστούγεννα ἕνα πτωχόν, ἢ ὀρφανὸν ὡς ὁμοτράπεζον εἰς τὸ σπίτι του! Εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ ἡ πίστις, λέγει ὁ Ἰάκωβος, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ἀδελφοὶ γυμνοὶ καὶ πτωχοὶ «λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς» (Ἰακ. 2, 15). Ἐν τῇ φιλανθρωπίᾳ καὶ τῇ στοργῇ πρὸς τοὺς πάσχοντας ἐκδηλοῦται ἡ ἀληθινὴ πίστις, ἡ ἀληθινὴ θρησκεία: «θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου» (Ἰακ. 1,27).

Ὁ Ἡμερήσιος Τύπος

Εἶναι ἀνυπολόγιστος ἡ δύναμις τῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων καὶ ἡ ἐπίδρασίς των εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν. Αὗται εἶναι οὕτως εἰπεῖν ὁ καθρέπτης, εἰς τὸν ὁποῖον ἀντικατοπτρίζεται ἡ ζωὴ μιᾶς κοινωνίας καὶ εἰς τὸν ὁποῖον βλέπει οἱοσδήποτε τὰ καλὰ ἢ τὰς ἀσχημίας ταύτης. Ὁ ἡμερήσιος Τύπος εἶναι ὁ μέγας εἰσαγγελεὺς συνάμα καὶ δικαστὴς ἐν τῷ κράτει, ἢ ἡ τετάρτη ἐξουσία μετὰ τὴν νομοθετικήν, ἐκτελεστικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν. Αὐτὸς ἐλέγχει καὶ κρίνει τὰ πάντα, προπαγανδίζει καὶ διαλαλεῖ ὅσα θέλει, ἀνυψώνει ἢ δυσφημίζει, μεταδίδει τὰ νέα ὡς ἔχουσιν ἢ διαστρέφει αὐτὰ καὶ δημιουργεῖ ἐντυπώσεις καὶ ἐξεγείρει κατὰ βούλησιν τὴν κοινὴν γνώμην. Ἐπὶ πλέον εἶναι εὐθηνὸς δυστυχῶς καὶ διαβάζεται ἀπὸ ὅλους. Δὲν ὑπάρχει Ἕλλην, ὁ ὁποῖος δὲν ἀναγινώσκει τὰ νέα τῆς ἡμέρας ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα του, καθ' ὃν

τρόπον θέλει αὕτη νὰ παριστᾷ αὐτά. Ὁ ἡμερήσιος Τύπος διαμορφώνει τὴν κοινὴν γνώμην καὶ αὐτὰ τὰ ἤθη καὶ τὴν ζωὴν μιᾶς κοινωνίας συμφώνως πρὸς τὴν τροφήν, μὲ τὴν ὁποίαν τροφοδοτεῖ αὐτήν. Ἔχει ἆρά γε ὁ Τύπος συνείδησιν τῆς ὑψηλῆς του καὶ ἐξαιρετικῆς ταύτης ἀποστολῆς καὶ τῶν τεραστίων εὐθυνῶν του διὰ τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἐνημέρωσιν καὶ καθοδήγησιν τῆς κοινῆς γνώμης; Τελευταίως ἔγινε πολλάκις λόγος περὶ τοῦ κύματος τῆς ἐγκληματικότητος, ὅπερ παρατηρεῖται εἰς τὴν χώραν μας. Πατὴρ σφάζει τὰ τέκνα του, ὁ υἱὸς πυροβολεῖ κατὰ τῶν γονέων του, ἄλλος φονεύει ἄνευ ἐνδοιασμῶν διὰ λόγους ἰδιοκτησίας καὶ ἐνοικιάσεων, ἄλλος ἀποτελειόνει διὰ πελέκεως ἀντίζηλον ἢ ἄπιστον σύζυγον, ἄλλοι συλλαμβάνονται—ἀνώνυμοι μάλιστα μεγαλοεπιχειρηματίαι—ὀργιάζοντες μετ' ἀνηλίκων μαθητριῶν εἰς ἀπόκρυφα διαφθορεῖα, ἄλλοι αὐτοκτονοῦν δι' αἰσθηματικοὺς ἢ οἰκονομικοὺς ἢ ὑγείας λόγους. Καὶ ἔρχεται κατόπιν ὁ ἡμερήσιος Τύπος, πλὴν ἐλαχίστων σοβαρῶν ἐφημερίδων, καὶ διατυμπανίζει τὰ ἐγκλήματα ταῦτα καὶ αἴσχη μὲ λεπτομερεῖς περιγραφάς, μὲ φωτογραφίας, μὲ δραματικὰς ἐξάρσεις καὶ μὲ ἐπιγραφὰς διὰ τεραστίων κεφαλαίων γραμμάτων, ἵνα ἑλκύσῃ ὁπωσδήποτε τὸ βλέμμα καὶ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἡμέρα, καθ' ἣν δὲν ἀναφέρονται δύο ἢ τρία τοιαῦτα ἐγκλήματα καὶ αἴσχη πλαισιούμενα καὶ ἀπὸ φωγραφίας εἰς ἀδαμιαίαν περιβολὴν διαφόρων διεφθαρμένων γυναίων. Εἶναι σοβαραὶ αἱ τοιαῦται ἡμερήσιαι ἐφημερίδες ἢ εἶναι ῥυπαρόφυλλα, τὰ ὁποῖα διὰ τῆς ἐξάψεως τῶν κατωτέρων ἐνστίκτων καὶ ὁρμῶν τῶν ἀναγνωστῶν ἐπιδιώκουν τὴν ἄφθονον κατανάλωσίν των; Ποσάκις παρεσύρθησαν καὶ νέοι καὶ νέαι εἰς γκαγκστερικὰς ἐπιχειρήσεις ἢ εἰς ἀνηθίκους πράξεις ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τοιούτων ἐφημερίδων; Διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν διαφόρων κινηματογραφικῶν ταινιῶν ἔχουν ἁρμόδιοι ἐπιτροπαὶ ὁρισθῆ ὑπὸ τοῦ Κράτους, διὰ τὸν Τύπον δὲν χρειάζονται περιορισμοὶ καὶ φίμωτρα, ἀλλὰ πρέπει οὗτος μόνος νὰ ἀποφεύγῃ τὸν ἐκτραχηλισμὸν καὶ τὸν ἐκφυλισμὸν καὶ νὰ ἵσταται εἰς τὸ προσῆκον ὕψος. Δύναται ὁ Τύπος καὶ πρέπει νὰ ἀναφέρῃ τὰ πάντα ἵνα ὅλα ἐλέγχωνται ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης, ἀλλὰ αἱ σοβαραὶ ἐφημερίδες εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου τὰ αἴσχη καὶ φρικιαστικὰ ἐγκλήματα δημοσιεύουν διὰ μικρῶν γραμμάτων καὶ εἰς ἀφανεῖς γωνίας τῆς ἐφημερίδος των. Εἰς τοιοῦτον ὑψηλὸν ἐπίπεδον θὰ ηὐχόμεθα νὰ φθάσουν ὅλαι αἱ ἐφημερίδες. Ἄλλως ὀφείλει αὐτὸ τὸ κοινὸν νὰ τερματίζῃ τὴν ζωὴν καὶ τὴν φθοροποιὸν δρᾶσιν τῶν μὴ σεβομένων ἑαυτὰς καὶ τὸ κοινὸν ἐφημερίδων, ἀπέχον ἀπὸ τὸ νὰ ἀγοράζῃ αὐτάς.

Προτεσταντικὴ προπαγάνδα μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῶν.

Εἰς τὴν Ecumenical Press Service τῆς 24ης Ὀκτωβρίου 1952, ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἡμερησία ἐφημερὶς τοῦ Βατικανοῦ «Ρωμαῖος Παρατηρητής» ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ προτεσταντικὸς κίνδυνος ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Μιλάνου» ἄρθρον τοῦ Καρδιναλίου Alfredo Schuster τοῦ Μιλάνου δι' οὗ οὗτος συνιστᾶ, ὅπως παρεμποδισθῇ ἡ προτεσταντικὴ δρᾶσις, ἡ ὁποία δύναται νὰ διασπάσῃ τὴν ἑνότητα τῆς Ἰταλίας, δημιουργουμένης μιᾶς πέμπτης φάλαγγος προτεσταντικῆς, ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἡγετῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. «Ἄλλο πρᾶγμα, λέγει εἰς τὸ ἄρθρον του ὁ Καρδινάλιος, εἶναι νὰ παρέχεται θρησκευτικὴ ἐλευθερία εἰς τοὺς ξένους καὶ ἄλλο νὰ γίνεται θρησκευτικὴ προ-

παγάνδα, τὴν ὁποίαν κάμνουν ἱερεῖς καὶ ἐργάται Προτεστάνται διὰ ὑπούλων μέσων μεταξὺ τοῦ Καθολικοῦ λαοῦ, δημιουργοῦντες οὕτως διαιρέσεις ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ θρησκευτικὰς διαμάχας εἰς τὴν Καθολικὴν ταύτην χώραν.... Εἰς ἓν ἔθνος, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ πλειονότης εἶναι καθολικὴ ἐκ παραδόσεως καὶ ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ της, ὁ Προτεσταντισμὸς ἐπιζητεῖ νὰ διασπάσῃ τὴν ἐθνικὴν ἑνότητα ἐγείρων θρησκευτικὰς ὀργανώσεις ἐναντίον ἄλλων ὑπὸ τὰς διαταγὰς ξένων ἡγετῶν». Ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι τῆς Fcumenical Press Serviee δημοσιεύεται διαμαρτυρία τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Εὐαγγελικῶν διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀνεξιθρησκείας καὶ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ διὰ τὰς διώξεις κατὰ τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν ἐκ μέρους τῆς Ἰταλικῆς ἀστυνομίας καὶ Ἐξουσίας, παρὰ τὰς Συνταγματικὰς Ἀρχὰς περὶ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Συμφωνοῦμεν ἀπολύτως μετὰ τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Καρδιναλίου, ὅτι εἶναι κάκιστον καὶ ἀντιχριστιανικὸν πρᾶγμα ὁ ὕπουλος προσηλυτισμὸς παρὰ ξένων Ὁμολογιῶν καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ δημιουργουμένη διάσπασις τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος, ἀλλὰ τὰ ἴδια δὲν ἔπραξαν καὶ οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς Τουρκοκρατίας, ἀλλὰ καὶ τώρα πράττουν, ἀσκοῦντες ὕπουλον καὶ ποταπὸν προσηλυτισμὸν μεταξὺ τοῦ λαοῦ μας, ὁ ὁποῖος «ἐκ παραδόσεως καὶ κατὰ τὸν πολιτισμόν του εἶναι Ὀρθόδοξος». Τὴν ἰδίαν ἐγκύκλιον ὀφείλει ἡ Α. Σεβασμιότης νὰ στείλῃ καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι Ρωμαιοκαθολικούς, ἵνα παύσωσι διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ των προσηλυτισμοῦ μεταξὺ τῶν πτωχῶν καὶ ἀμαθῶν νὰ διασπῶσι τὴν ἑνότητα τοῦ ἔθνους μας. Αὐτὰ ἀφορῶσι καὶ τοὺς Προτεστάντας. Καὶ οἱ Προτεστάνται καὶ οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἔχουν ἀπέραντον ἔδαφος ἱεραποστολικῆς δράσεως μεταξὺ τῶν μὴ χριστιανικῶν λαῶν, μεταξὺ δὲ τῶν Ὀρθοδόξων ἐθνῶν οὐδεμίαν θέσιν ἔχουσιν, ἀντιθέτως διὰ τοῦ ὑπούλου των προσηλυτισμοῦ ψυχραίνουσι τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, διευρύνουσι τὸ μεταξὺ αὐτῶν ῥῆγμα καὶ ἀπομακρύνουσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν πολυπόθητον ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

1—31 Δεκεμβρίου 1952

Χοροστασίαι-Λειτουργίαι Παναγιωτάτου. Ὁ Παναγιώτατος κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον ἐτέλεσε τὴν θ. λειτουργίαν καὶ ἐκήρυξε τὸν θ. λόγον ἐν τοῖς ἱ. ναοῖς: ἁγ. Βαρβάρας Ἄνω Τούμπας, πανηγυρίζοντι (4), Παναγίας Φανερωμένης Ν. Μηχανιώνας ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγ. Νικολάου (6), ἁγ. Δημητρίου, τοῦ Ρωσσικοῦ συνοικισμοῦ, τῇ Κυριακῇ 7)12, ἁγ. Σοφίας, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος, εὐλαβεῖ προσκλήσει τοῦ ἐνταῦθα Συλλόγου Κερκυραίων (12), τῇ Κυριακῇ, 14)12, ἐν τῷ ἱ. ναῷ ἁγ. Ἀποστόλων ἐπὶ τελέσει μνημοσύνου, ἁγ. Ἐλευθερίου Σταυρουπόλεως ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγ. Ἐλευθερίου, πανηγυρίζοντι,

(15), άγ. Κωνσταντίνου καὶ ἁγ. Ἑλένης ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγ. Διονυσίου, εὐλαβεῖ προσκλήσει τοῦ ἐνταῦθα Συλλόγου Ζακυνθίων (17), ἐν τῷ ἱ. ναῷ ἁγ. Ἀλεξάνδρου καὶ Μοδέστου, Κέντρου Ἱππωνιῶν Μικροῦ Ἐμβόλου, πανηγυρίζοντι (18) καὶ ἁγ. Δημητρίου, Πολιούχου, ἐπὶ τελέσει μνημοσύνου τοῦ ἀειμνήστου Θανοπούλου, ἀρχιτέκτονος τοῦ ἀνιστορουμένου ἱ. ναοῦ (21). Ἐχοροστάτησε δὲ κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγ. Νικολάου ἐν τῷ πανηγυρίζοντι ἱ. ναῷ τοῦ συνοικισμοῦ Ν. Ρυσίου (5) καὶ κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγ. Ἐλευθερίου ἐν τῷ πανηγυρίζοντι ἱ. ναῷ ἁγ. Ἐλευθερίου Ντεπώ.

Χοροστασίαι καὶ λειτουργίαι Θεοφιλεστάτου. Ὁ Θεοφιλέστατος ἐτέλεσε τὴν θ. λειτουργίαν καὶ ἐκήρυξε τὸν θ. λόγον ἐν τοῖς ἱ. ναοῖς: Ἁγ. Νικολάου Ν. Ρυσίου, πανηγυρίζοντι (6), ἁγ. Ἐλευθερίου, πανηγυρίζοντι (15) καὶ Εὐαγγελιστρίας (21). Ἐχοροστάτησε δὲ κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος ἐν τῷ ἱ. ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας (1) ὡς καὶ ἐν τῷ ἱ. ναῷ Ὁσ. Ξένης, συνοικισμοῦ Χαριλάου, κηρύξας καὶ τὸν θ. λόγον κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν, τῆς Κυριακῆς 14ης, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας παρέστη ἐκ προσώπου τοῦ Παναγιωτάτου εἰς συγκέντρωσιν τῶν ἐνοριτῶν, πρὸς οὓς ἐξέφρασε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Παναγιωτάτου διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ καταλλήλου οἰκοπέδου πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ νέου ἱ. ναοῦ τῆς Ὁσ. Ξένης καὶ παρώτρυνε τοὺς ἐνορίτας ὅπως μεθ' ἱ. ζήλου συντρέξωσι τὸ θεάρεστον ἔργον τῆς ἀνεγέρσεως.

Ἑορταὶ Χριστουγέννων. Συμφώνως τῷ καταρτισθέντι ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως προγράμματι, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων ἐψάλη ὁ πανηγυρικὸς ἑσπερινὸς τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐν τῷ ἱ. Μητροπολιτικῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ τῇ ἑσπέρᾳ τῆς παραμονῆς τῆς ἑορτῆς, χοροστατοῦντος τοῦ Π. Μητροπολίτου ἡμῶν, συμπαραστατουμένου ὑπὸ τοῦ Θ. Ἐπισκόπου Μυρέων καὶ πολλῶν ἱερέων. Τῇ ἐπομένῃ, αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς, ὁ Παναγιώτατος ἐτέλεσε τὴν θ. λειτουργίαν ἐν τῷ ἱ. ναῷ τοῦ Πολιούχου ἁγ. Δημητρίου (25), ὁ Θ. Ἐπίσκοπος Μυρέων ἐν τῷ ἱ. ναῷ τῆς ἁγ. Τριάδος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τυρολόης Χρυσόστομος ἐν τῷ ἱ. ναῷ Ἀναλήψεως, καὶ ὁ παρεπιδημῶν Σεβ. Μητρ. Κυδωνιῶν Ἀγαθάγγελος ἐν τῷ ἱ. ναῷ Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ.

Τῇ 26ῃ, ἑορτῇ τῆς συνάξεως τῆς Θεοτόκου, ὁ Θεοφιλέστατος ἐλειτούργησε ἐν τῷ ἱ. ναῷ Παναγίας Δεξιᾶς, τῇ δὲ Κυριακῇ, 28ῃ ὁ Παναγιώτατος ἱερούργησεν ἐν τῷ ἱ. ναῷ ἁγ. Σοφίας, τελέσας τὴν ἀρχαίαν θ. λειτουργιαν τοῦ ἁγ. Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.

Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων ὁ Παναγιώτατος ἐξαπέλυσεν ἐόρτιον ἐγκύκλιον πρὸς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα, ἀναγνωσθεῖσαν ἐν τοῖς ἱ. ναοῖς κατὰ τὴν θ. λειτουργιαν τῶν Χριστουγέννων καὶ δημοσιευομένην ἐν τῷ παρόντι τεύχει τοῦ περιοδικοῦ.

Ἐπέτειος σωματείου ἱεροψαλτῶν. Τῇ 7ῃ Δ)βρίου, Κυριακῇ ἑσπέρας, ἐν τῷ ἱ. ναῷ τῆς Παναγίας Ἀχειροποιήτου, ἐτελέσθη ὁ Μ. Ἑσπερινὸς ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἐπετειου τοῦ σωματείου ἱεροψαλτῶν Θεσ)νίκης, χοροστατοῦντος τοῦ Π. Μητροπολίτου, ὅστις καὶ ἐκήρυξεν τὸ θ. λόγον. Τὸν ἑσπερινόν, τὸν ὁποῖον παρηκολούθησαν πλῆθος εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ φίλων τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλ. μουσικῆς, ἔψαλεν ὁ πολυμελὴς καὶ ἀρτίως

συγκεκροτημένος Βυζαντινὸς χορός τῶν ἱεροψαλτῶν τῆς πόλεως. Κατὰ τὸ πέρας τῆς ἱ. ἀκολουθίας προσεφώνησε τὸν Παναγιώτατον ἀπὸ μέρους τῶν ἱεροψαλτῶν ὁ Γ. Γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου Ν. κ. Μετασσαράκης ὡς ἑξῆς:

«Ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν»

Παναγιώτατε,

Αὐτὴ εἶναι ἡ παραγγελία τὴν ὁποίαν ὁ πρῶτος ψάλτης τοῦ Θεοῦ, ὁ προφήτης Δαβίδ, ἀπευθύνει πρὸς τὰ πλήθη τῶν εὐσεβῶν ποὺ νοιώθουν τὴν ἀγάπην νὰ ὑμνοῦν τὸν Θεόν. Συνηθροισμένοι δηλαδὴ οἱ πιστοὶ καὶ ὅλοι μαζῇ μὲ μίαν ψυχὴν καὶ μίαν φωνὴν ὑμνεῖτε τὸν Θεόν.

Αὐτὸ ἐγίνετο εἰς τὴν πρώτην μας Ἐκκλησίαν. Ὅλοι μαζῇ οἱ πιστοὶ ὡς μία πνευματικὴ οἰκογένεια ἐδοξολόγουν τὸν Θεὸν κατὰ τὴν κοινὴν Θείαν λατρείαν καὶ ὅλοι μαζῇ ἀνέφερον τὰ αἰτήματά των πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα. Ἔτσι λέγει καὶ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος: «Νέοι καὶ γέροντες, πλούσιοι καὶ πένητες, γυναῖκες καὶ ἄνδρες, δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι, μίαν τὴν μελῳδίαν ἀνηνέγκαμεν ἅπαντες... καὶ πάντες, ἐν τῇ αὐτῇ τιμῇ καὶ μιᾷ φωνῇ ἐκ διαφόρων γλωσσῶν πρὸς τὸν τῆς Οἰκουμένης δημιουργὸν ἀναπέμπομεν».

Σύντομα ὅμως καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου ἐχωρίσθη τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας εἰς χοροὺς καὶ ἔγινε αἰσθητὴ ἡ ἀνάγκη ὑπάρξεως καὶ εἰδικῶν ἀνδρῶν, διευθυντῶν τῶν χορῶν τούτων, ἵνα τοιουτοτρόπως ἀποφεύγεται ἡ ὀχλοβοὴ τῶν ἀτάκτων φωνῶν καὶ μὲ πλήρη ἁρμονίαν καὶ τάξιν ἀνυμνολογεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν ὁ Θεός. Οὕτως ἐδημιουργήθη πολὺ ἐνωρὶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας ἡ εἰδικὴ τάξις τῶν Ἱεροψαλτῶν. Ἂν κανεὶς ἀναλογισθῇ τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸ ἔργον τῶν Ἱεροψαλτῶν τῆς Ἐκκλησίας, καταλαμβάνεται ἀπὸ ἱερὸν δέος διὰ τὴν τιμὴν πρῶτον καὶ διὰ τὴν εὐθύνην ἔπειτα τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποστολῆς.

Λέγω πρωτίστως τὴν τιμήν, διότι ὅπως οἱ ἄγγελοι ἐν Οὐρανῷ, οὕτω καὶ οἱ Ἱεροψάλται ἐπὶ τῆς γῆς ἀνυμνοῦν τὸν Θεὸν καὶ θέσιν ἀγγέλων κατέχουσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τὸ διακηρύττομεν ἄλλωστε καὶ κατὰ τὸν Χερουβικὸν ὕμνον. «Οἱ τὰ Χερουβεὶμ μυστικῶς εἰκονίζοντες. . .» Εἴμεθα οἱ ψάλται τῆς Θείας λατρείας. Ἔχομεν δὲ ἀποστολὴν μὲ τὴν Ἱερὰν μας ψαλμῳδίαν νὰ ἐμπνέωμεν σκέψεις ἁγίας καὶ νὰ δημιουργῶμεν ἱερὰν καὶ θείαν ἀτμόσφαιραν κατὰ τὴν ὥραν τῆς λατρείας, ὥστε νὰ μεταρσιώνεται ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν Οὐρανὸν ἡ ψυχὴ τοῦ ἐκκλησιαζομένου, νὰ συγκινῆται καὶ νοιώθῃ βαθύτατα εἰς τὴν ψυχήν του τὴν δύναμιν τῆς θείας λατρείας. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολὴ καὶ τὸ ἔργον μας, αὐτὴ ἡ τάξις ἐν τῷ Ναῷ.

Καὶ δὲν εἶναι μικρὰ ἡ τιμὴ ποὺ μᾶς γίνεται καὶ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον ἀντιπροσωπεύομεν κατὰ τὴν ὥραν τῆς λατρείας.

Δὲν εἶναι ὅμως μικρὰ καὶ ἡ εὐθύνη μας. Διότι, ἂν εἶναι, ὅπως καὶ

εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ ἄριστα κατηρτισμένος μουσικῶς, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὁ σεμνός, ὁ ἱεροπρεπής, ὁ ταπεινὸς καὶ γενικῶς θεοφοβούμενος Ἱεροψάλτης ἐκπληροῖ πλήρως τὴν ἀποστολήν του, εἶναι ἐπίσης γεγονός, ὅτι ὁ ἄμουσος, ἢ ἀμελέτητος καὶ ἀκατάρτιστος, ἐπὶ πλέον δὲ ὁ ἀπρόσεκτος καὶ ἀνευλαβὴς ἱεροψάλτης, κυρίως δέ ὁ ἐγωϊστής, ὁ ὁποῖος ἀντὶ νὰ ὑμνῇ μὲ τὴν ψαλμωδίαν του τὸν Θεόν, ἐπιδιώκει νὰ ἐπιδεικνύῃ τὸν ἑαυτόν του, αὐτὸς βλάπτει τὴν ὁλότητα τῶν ἱεροψαλτῶν, τὸν ἑαυτόν του καὶ δὲν ὠφελεῖ κανένα.

Διὰ τοῦτο χρειάζεται προσοχή, καὶ τὴν προσοχὴν αὐτήν, τὴν τάξιν καὶ ἱεροπρέπειαν, εἴτε τὴν στάσιν καὶ τὰς κινήσεις ὡς καὶ τὴν ψαλμωδίαν, θὰ τὴν ἐμπνεύσῃ ἡ χριστιανικὴ συνείδησις, εἰδικῶς δὲ ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύνης τῆς ἱερᾶς μας ἀποστολῆς.

Ἀκριβῶς δὲ πρὸς τοῦτο θὰ ἠθέλαμεν καὶ τὰς σοφὰς ὑποδείξεις τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος. Νὰ εἶσθε δὲ βέβαιος, Παναγιώτατε, ὅτι θὰ προσέξωμεν αὐτὰς καὶ μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ θὰ ἀποδεχθῶμεν.

Θὰ ἠθέλαμεν ὅμως νὰ παρακαλέσωμεν τὴν Παναγιότητά σας, ὅπως γενικώτερα ἐπιβλέψῃ ἐπὶ τὴν ἀδελφότητα τῶν ἱεροψαλτῶν, ὥστε νὰ δοθῇ νέα γενναία ὤθησις εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἱεροψάλτου. Δὲν εἶναι μόνον ἡ οἰκονομικὴ δυσπραγία ποῦ μαστίζει τὴν ἀδελφότητά μας ἀλλὰ καὶ ἡ τελειωτέρα ὀργάνωσις της καὶ ἡ συστηματικὴ εὐμενὴς παρακολούθησίς της παρὰ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ὥστε συνεχῶς νὰ προάγεται αὕτη, νὰ προάγεται δὲ καὶ καρποφορῇ ἐπίσης τὸ ἱερὸν ἔργον τοῦ ἱεροψάλτου καὶ ἡ Θεία τοῦ Δαμασκηνοῦ τέχνη.

Μὲ τὴν πεποίθησιν, Παναγιώτατε, ὅτι ἡ ἀδελφότης τῶν Ἱεροψαλτῶν ἤθελεν εἰσακουσθῇ, ὥστε νὰ ἴδῃ νέας ἡμέρας αὕτη, ἀλλὰ καὶ προαγωγὴν τὸ ὅλον μας ἔργον τῆς ἐν τῷ Ναῷ Θείας λατρείας, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Σας, ἐπικαλούμεθα τὰς εὐλογίας τῆς Παναγιότητός Σας καὶ διαβεβαιοῦμεν αὐτὴν ὅτι θὰ εἴμεθα πάντοτε πιστοὶ συνεχισταὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας παραδόσεων, πιστοὶ καὶ πειθήνια τέκνα Ὑμῶν καὶ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ἄφιξις τοῦ Προέδρου τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας. Τῇ 1η Δεκεμβρίου, προερχόμενοι ἐξ Ἀθηνῶν ἀφίκοντο εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐπιβαίνοντες τοῦ καταδρομικοῦ «Ἕλλη» συνοδευομένου ὑπὸ δύο Ἑλληνικῶν καὶ δύο Τουρκικῶν ἀντιτορπιλλικῶν, ἡ Α. Ε. ὁ Πρόεδρος τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας κ. Τζελὰλ Μπαγιὰρ μετὰ τῶν Α. Α. Μ. Μ. τῶν Βασιλέων ἡμῶν, πρὸς οὓς ὁ λαὸς τῆς Θεσ)νίκης ἐπεφύλαξεν ἐνθουσιώδη ὑποδοχήν. Κατὰ τὴν ἀποβίβασίν των ἐν τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ Λευκοῦ Πύργου, ὑπεδέχθησαν τὸν Πρόεδρον τῆς φίλης καὶ γείτονος Τουρκίας καὶ τοὺς λαοφιλεῖς Βασιλεῖς, ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσ)νίκης κ. Παντελεήμων, ὡς ἐκπρόσωπος καὶ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὁ Ὑπουργὸς Γεν. Διοικητὴς Β. Ἑλλάδος, ὁ Δήμαρχος Θεσσαλονικέων καὶ ὁ Διοικητὴς Γ. Σ. Σ· Εἰς τὸν πρὸ τοῦ Λευκοῦ Πύργου ὁρισθέντα χῶρον παρέστησαν καὶ ἐχαιρέτισαν τοὺς Ὑψηλοὺς ἐπισκέπτας οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Σιδηροκάστρου Βασίλειος, Καστορίας Νικηφόρος, Κυδωνιῶν Ἀγαθάγγελος, Κασσανδρείας Καλλίνικος, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διονύσιος, Πολυανῆς

'Ιωακείμ, Κοζάνης Κων)τῖνος, καὶ ὁ θ. 'Επίσκοπος Μυρέων, ὑπουργοί, βουλευταί, ἀρχηγοὶ Ξένων δογμάτων, τὸ Προξενικὸν σῶμα καὶ αἱ λοιπαὶ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαί. Οἱ ἐπίσημοι διελθόντες κάτωθι εἰδικῆς μεγαλοπρεποῦς ἁψῖδος ἐπέβησαν αὐτοκινήτων καὶ διὰ τῆς σημαιοστολίστου παραλιακῆς λεωφόρου Βασιλ. Γεωργίου καὶ Βασ. Ὄλγας, τῆς ὁποίας τὰ πεζοδρόμια εἶχον κατακλυσθῆ ὑπὸ πλήθους λαοῦ καὶ παρατεταγμένων μαθητῶν τῶν σχολείων, κρατούντων μικρὰς 'Ελληνικὰς καὶ Τουρκικὰς σημαίας, κατευθύνθησαν εἰς τὸ ἀεροδρόμιον Σέδες, ἔνθα ἀπὸ εἰδικῆς ἐξέδρας παρηκολούθησαν μεγαλην στρατιωτικὴν παρέλασιν. Εἰς τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Προέδρου καὶ τῶν Βασιλέων παρατεθὲν ἐπίσημον δεῖπνον παρεκάθησεν καὶ ὁ Παναγιώτατος.

Μετὰ τὸ δεῖπνον οἱ Βασιλεῖς καὶ ὁ Πρόεδρος διεπεραιώθησαν ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ καὶ ἀνεχώρησαν διὰ Καβάλαν.

Συνεδρίαι. Κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον ὁ Παναγιώτατος προήδρευσε τῶν κάτωθι Συμβουλίων: Τῆς 'Ερανικῆς 'Επιτροπῆς Ι. ναοῦ 'Αχειροποιήτου, τοῦ Ταμείου ἀνεγέρσεως σχολικῶν διδακτιρίων, τοῦ Αὐτονόμου 'Οργανισμοῦ ἀνιστορήσεως ἁγ. Δημητρίου, τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α., τῶν Φίλων τοῦ Χωριοῦ, τῆς Σχολῆς τυφλῶν, τοῦ 'Εκκλησιαστ. Συμβουλίου Παναγίας Δεξιᾶς καὶ τοῦ Παραρτήματος τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος. Συνειργάσθη δὲ μετὰ τῶν κ. κ. Κ. Ζάννα, Χ. Φραγκίστα, καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Γ. Σωτηρίου, καθηγητοῦ καὶ 'Ακαδημαϊκοῦ καὶ Δ. Σχούρα, δικηγόρου.

'Υπὸ δὲ τὴν Προεδρείαν τοῦ Θεοφιλεστάτου συνῆλθον, τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον καὶ αἱ Δ. 'Επιτροπαὶ τοῦ 'Εθνικοῦ Παπαφείου 'Ορφανοτροφείου, τοῦ Θεαγενείου Νοσοκομείου καὶ τοῦ 'Εθνικοῦ Παιδικοῦ σταθμοῦ Σταυρουπόλεως. 'Αντιπροσώπευσε δὲ τὸν Παναγιώταιον εἰς σύσκεψιν ἐν τῇ Νομαρχίᾳ διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ 'Εθνικοῦ 'Ιδρύματος ὀργανουμένην πανελλήνιον, τὸν προσεχῆ 'Ιανουάριον «'Εβδομάδα τοῦ διδασκάλου», καὶ ὡμίλησε ἐπικαίρως ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων εἰς συσκέψεις Κατηχητῶν καὶ Κατηχητριῶν.

Τελεταί, διαλέξεις κ.λ.π. 'Ο Παναγιώτατος παρέστη εἰς διάλεξιν τοῦ κ. Χρ. Νάλτσα, μὲ θέμα «ἡ συνθήκη τοῦ ἁγ. Στεφάνου καὶ ὁ 'Ελληνισμός», ἐν τῇ αἰθούσῃ Μακεδονικῶν Σπουδῶν, εἰς τὴν ἐν τῇ Μ. αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου γενομένην τελετὴν τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν νέων Πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν, καθ' ἣν ὁ νέος Πρύτανις κ. Α. Ξυγγόπουλος ἐξεφώνησε τὸν καθιερωμένον πρυτανικὸν λόγον μὲ θέμα: «ἡ σημασία τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὴν 'Εκκλησιαστικὴν ζωγραφικήν», καὶ κατὰ τὴν ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἰατρικῇ σχολῇ τελετὴν τῆς ὁρκωμοσίας τῶν πρωτοετῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς. 'Ομοίως ὁ Θεοφιλέστατος ἐκπροσωπῶν τὸν Παναγιώτατον προέστη τῆς δοξολογίας ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἁγ. Μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας, προστάτιδος τοῦ Πυροβολικοῦ, ἐν τῷ στρατοπέδῳ Παύλου Μελᾶ, καὶ ὁ 'Αρχιμ. Στέφανος π.] 'Αφεντουλίδης ἐξεπροσώπησε τὸν Παναγιώτατον εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν μελῶν τῆς «Φανέλλας τοῦ Στρατιώτου».

'Επισκέψεις. Τὸν Παναγιώτατον ἐπεσκέφθησαν: οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Κυδωνιῶν 'Αγαθάγγελος καὶ Περγάμου 'Αδαμάντιος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατρι-

αρχείου, Σιδηροκάστρου Βασίλειος, Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἰάκωβος, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διονύσιος, Κοζάνης Κωνσταντῖνος, Κασσανδρείας Καλλίνικος, Πολυανῆς Ἰωακείμ, Τυρολόης Χρυσόστομος, Ἱερισσοῦ καὶ ἁγ. Ὄρους Κυπριανὸς καὶ Γρεβενῶν Φίλιππος, ὁ νέος Γεν. Διοικητὴς Β. Ἑλλάδος Ὑπουργὸς Α. Στράτος, ὁ ὑφ)γὸς Συγκοινωνίας Α. Καραθόδωρος, οὓς καὶ ἀνιεπεσκέφθη, ὁ Γ. Γραμματεὺς Παπαγεωργίου, ὁ νέος Δ)τὴς τῆς Ἀστυνομίας συν)ρχης Παπᾶς, ὁ Α. Δ. Χ. Χωροφυλακῆς Τριανταφύλλου, ὁ Διοικητὴς Πυρ)κοῦ συντ)ρχης Μπενῆ Ψάλτης, ὁ R. Tobias τοῦ Τμήματος Προνοίας τοῦ παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ κ. Ν. Στράτου, ὁ ἀντιπρ. Ι. Μ. Δοχειαρίου Πορφύριος, ὁ ἡγούμενος Ι. Μ. ἁγ. Διονυσίου ἀρχιμ. Γαβριήλ, ὁ Ἐπίτροπος Μ. Λαύρας προηγ. Πλάτων, ὁ ἡγούμ. Μ. Ξενοφῶντος ἀρχ. Ἀμβρόσιος, οἱ καθηγηταὶ Πανεπιστημίου ἀρχιμ. Π. Πυλάκης, Δ. Μωραΐτης, Β. Ἰωαννίδης καὶ Μ. Σιώτης, ὁ νέος Διοικητὴς Γ. Σ. Σ. ἀντιστρ. Κετσέας μετὰ τοῦ ὑπασπ. λοχ. Μεταξᾶ, ὁ R. Barrow, Δ)τὴς Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἀμερικῇ μετὰ τοῦ κ. Compton, οἱ Ἰβηρῖται προηγ. Πορφύριος, Ἀντύπας καὶ Χρύσανθος, ὁ J Pequignot τοῦ Γαλλικοῦ Προξενείου, ὁ ἀντιστρ. Σ. Μανιδάκης, π. ἀ. ὁ ἰατρὸς Παπακωνσταντίνου ἐξ Ἀθηνῶν, ὁ Π. Γκυιόκας, βουλευτὴς Καστορίας, ὁ Α. Λιάκος, ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Βατοπεδινός, ὁ Κ. Ροδόπουλος, βουλευτής, ὁ Ταξίαρχος Ν. Βαρλᾶς, ὁ Γ. Πρόξενος τῆς Ἀμερικῆς κ. Χόλτ μετὰ τοῦ ὑποπρ. κ. Χιούζ καὶ ὁ κ. Κέλεκ, ἀρχιμηχ. τοῦ Ἀμερικ. Ραδιοσταθμοῦ Θεσ)νίκης μετὰ κυρίας του.

Κηδεῖαι. Τῇ 9)12 ἐκηδεύθη ἐν τῷ Ἱ. ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, προεξάρχοντος τοῦ Παναγιωτάτου, ὁ αἰφνηδίως ἀποβιώσας ἐν Κρήτῃ, ἰατρὸς Β. Μπακονίκας, Βουλευτὴς Θεσ)νίκης.

Ἀπέθανον καὶ ἐκηδεύθησαν ἐνταῦθα οἱ ἀρχιμ. Παΐσιος Ραφαηλίδης, ἐφημέριος Παναγίας Φανερωμένης Καλλιθέας καὶ ὁ Τιμόθεος Στρατάκης τ. ἐφημέριος Ἱ. ναοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος Τριανδρίας. Τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας ἀμφοτέρων προέστη ὁ Θεοφιλέστατος.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ

Κατόπιν αἰφνηδίου θανάτου τοῦ Μητροπολίτου Μαρωνείας καὶ Θάσου Βασιλείου ὁ Παναγιώτατος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κυδωνιῶν κ. Ἀγαθαγγέλου, μετέβη εἰς Κομοτινὴν καὶ μετέσχε τῆς κηδείας τοῦ ἀειμνήστου, γενομένης τῇ 27ῃ Δεκεμβρίου, καθ' ἣν παρῆσαν καὶ οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως κ. Χρυσόστομος καὶ Σερρῶν καὶ Νιγρίτης κ. Κωνσταντῖνος. Ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως κ. Χρυσόστομος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ 35ΟΥ ΕΤΟΥΣ (1952)

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ.

ΜΑΡΤΙΟΣ—ΑΠΡΙΛΙΟΣ

ΜΑΪΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ